

กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

สืบศักดิ์ กงไทย

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์พยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองรายงานการค้นคว้าอิสระ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนารัพยากรชนบท

ชื่อเรื่อง

กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดง
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

โดย
สืบศักดิ์ คงไทย

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล)

วันที่ ๒๖ เดือน ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๗

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครเศศ รังควัด)

วันที่ ๒๖ เดือน ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๗

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์)

วันที่ ๒๖ เดือน ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๗

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์)

วันที่ ๒๖ เดือน ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๗

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จาดุพงษ์ วาฤทธิ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๒๖ เดือน ๕.๓ พ.ศ. ๒๕๕๗

ชื่อเรื่อง	กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายสืบศักดิ์ คงไทย
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์พยาบาล
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร บ้านป่าล้าน อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ 2) กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าล้าน อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าล้าน อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร หมู่ 5 บ้านป่าล้าน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 160 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสัมภาษณ์แล้ว นำข้อมูลที่ได้ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 48.64 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คน มีลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ยประมาณ 12 ไร่ ปลูกพืชปลูกไม้ผล มีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 190,350.14 บาทต่อปี ใช้เงินทุนของตนเองในการทำเกษตร และมีเงินออมเฉลี่ย 26,315.84 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร มีประสบการณ์ในการทำเกษตรมาเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 25.02 ปี ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากสื่อโทรทัศน์ และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 3 ครั้งต่อปี มีทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก

ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้โดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นระดับพบว่า ด้านการเรียนรู้และความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการปรับเปลี่ยนอยู่ในระดับน้อยโดยผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในระดับปานกลางในด้านการรับรู้ และด้านความเข้าใจ มีการเรียนรู้ในระดับน้อยในด้านการปรับเปลี่ยน

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ผลการการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถปรับเป็นพื้นที่นาได้หมด เนื่องจากพื้นที่ไม่สามารถปลูกข้าวได้ในบางพื้นที่ พื้นที่เป็นภูเขา ไม่เรียบ ไม่มีเงินทุนที่ใช้ในการซื้อต้นไม้ มาปลูก และสัตว์เลี้ยง อาทิ เช่น ปลา ไก่ หมู มาเลี้ยง ต้องใช้เงินค่อนข้างสูง และเกษตรกรในพื้นที่ยังไม่มีความรู้เพียงพอเท่าที่ควรในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ว่ามีทิศทางและแนวทางลักษณะใด ทำให้ไม่สามารถทำตามทฤษฎีใหม่ได้ทั้งหมด

Title	Learning Process of Farmers on the New Agricultural Theory : A Case Study of Baan Palan, Prao District, Chiangmai Province
Author	Mr. Suebsak Kongthai
Degree of	Master of Science in Rural Resource Development
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Saisakul Fongmoul

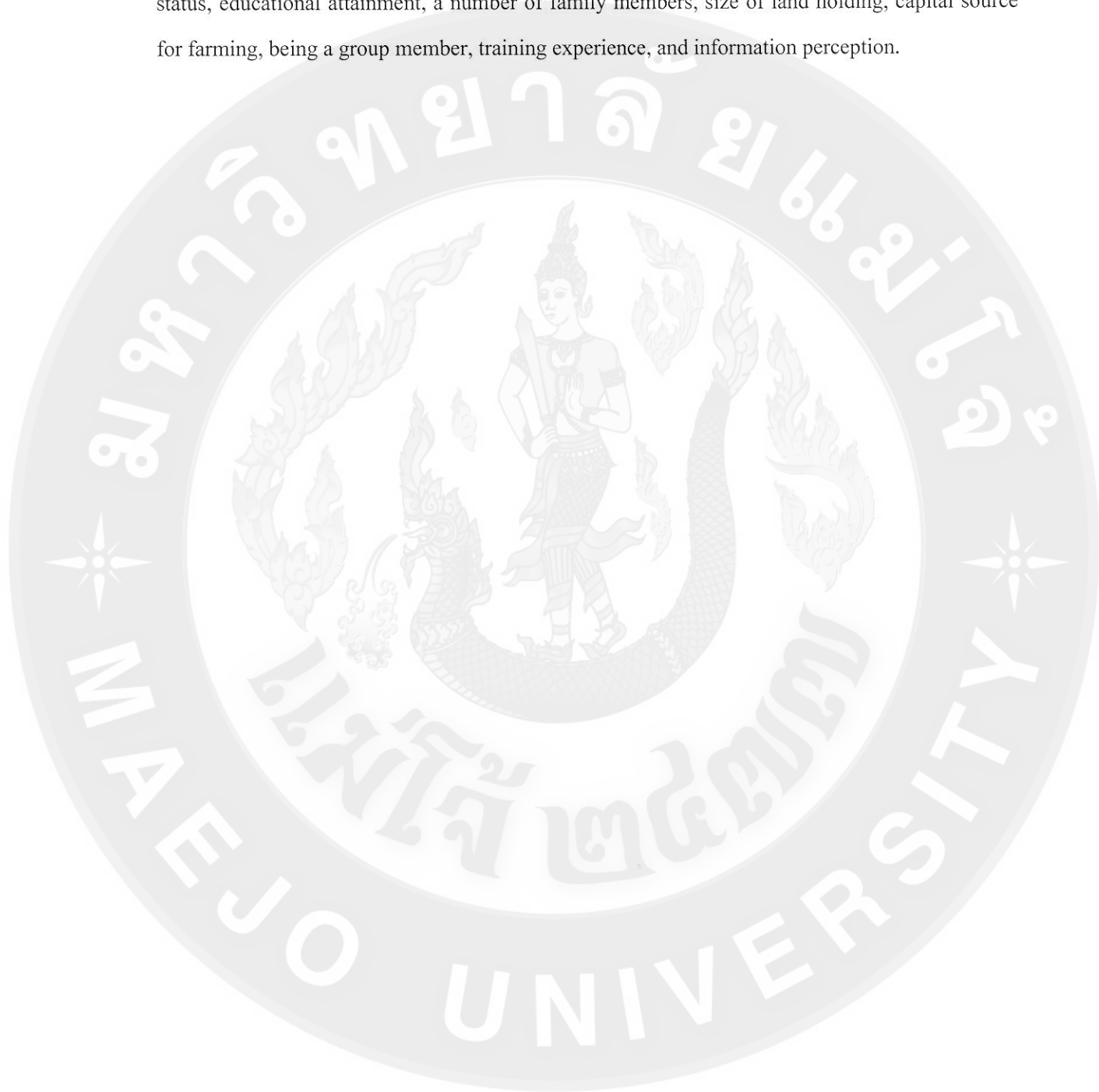
ABSTRACT

This study was conducted to investigate: 1) socio-economic factors of farmers in Baan Palan, Prao district, Chiangmai province; 2) learning process of the farmers on the New Agricultural theory practice; and 3) problems encountered in the New Agricultural theory practice of the farmers. Informants in this study were 160 farmers obtained by simple random sampling in accordance with that of Yamane. A set of interview schedules was used for data collection and analyzed by using the Statistical Package.

Results of the study revealed that most of the informants were male, 48.64 years old on average, married, and elementary school graduates. The informants had 4 family members on average. They had their own land for 12 rai on average and grew fruit trees as their main occupation. The informants had an average annual income for 190,350.14 baht. They used their own capital for growing fruit trees and they had savings for 26,315.84 baht on average. Most of the informants were not members of an agricultural group. The informants had agricultural experience for 25.02 years on average but they had never attended training on the New Agricultural Theory practice. They perceived information about New Agricultural Theory through television. They contacted agricultural extension workers for 3times per year on average. They had a high level of an agreement to the New Agricultural Theory.

Regarding learning process on the New Agricultural Theory practice of the farmers, it was found that the informants had a moderate level of the New Agricultural Theory practice in terms of perception and understanding and a low level in adjustment. It was found that there was a statistically significant relationship between the learning process of the informants and the following: agricultural experience, agricultural extension worker contact, and attitudes

toward the New Agricultural Theory practice. However, there was no statistically significant relationship between the learning process of the informants and the following: sex, age, marital status, educational attainment, a number of family members, size of land holding, capital source for farming, being a group member, training experience, and information perception.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้นั้น จากความกรุณาของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล ประธานกรรมการที่ปรึกษา รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.นคเรศ รังควัต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทัสน์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ให้ความรู้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยดีจึงจนรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้ต่างๆแก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา-มารดาที่คอยเป็นกำลังใจ และคุณพรพกา จอมเพชร ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนทางด้านความช่วยเหลือการศึกษาวิจัย ได้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหวัง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้

สืบศักดิ์ คงไทย

มีนาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญภาพผนวก	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการทำวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
พระบรมราโชวาทและพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนา	8
พระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนา	10
โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ	13
การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้	20
แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับทัศนคติ	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
ภาคสรุป	37
สมมติฐานการวิจัย	39
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	40
สถานที่ดำเนินการวิจัย	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41

	หน้า
การทดสอบเครื่องมือ	42
วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
ระยะเวลาการวิจัย	45
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	46
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นๆ ของผู้ให้ข้อมูล	46
ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูล	63
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยอื่นๆ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	74
ตอนที่ 4 ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของ เกษตรกรบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	96
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปผลการวิจัย	98
อภิปรายผลการวิจัย	106
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	114
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	115
ภาคผนวก ข ภาพการออกพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย	128
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	132

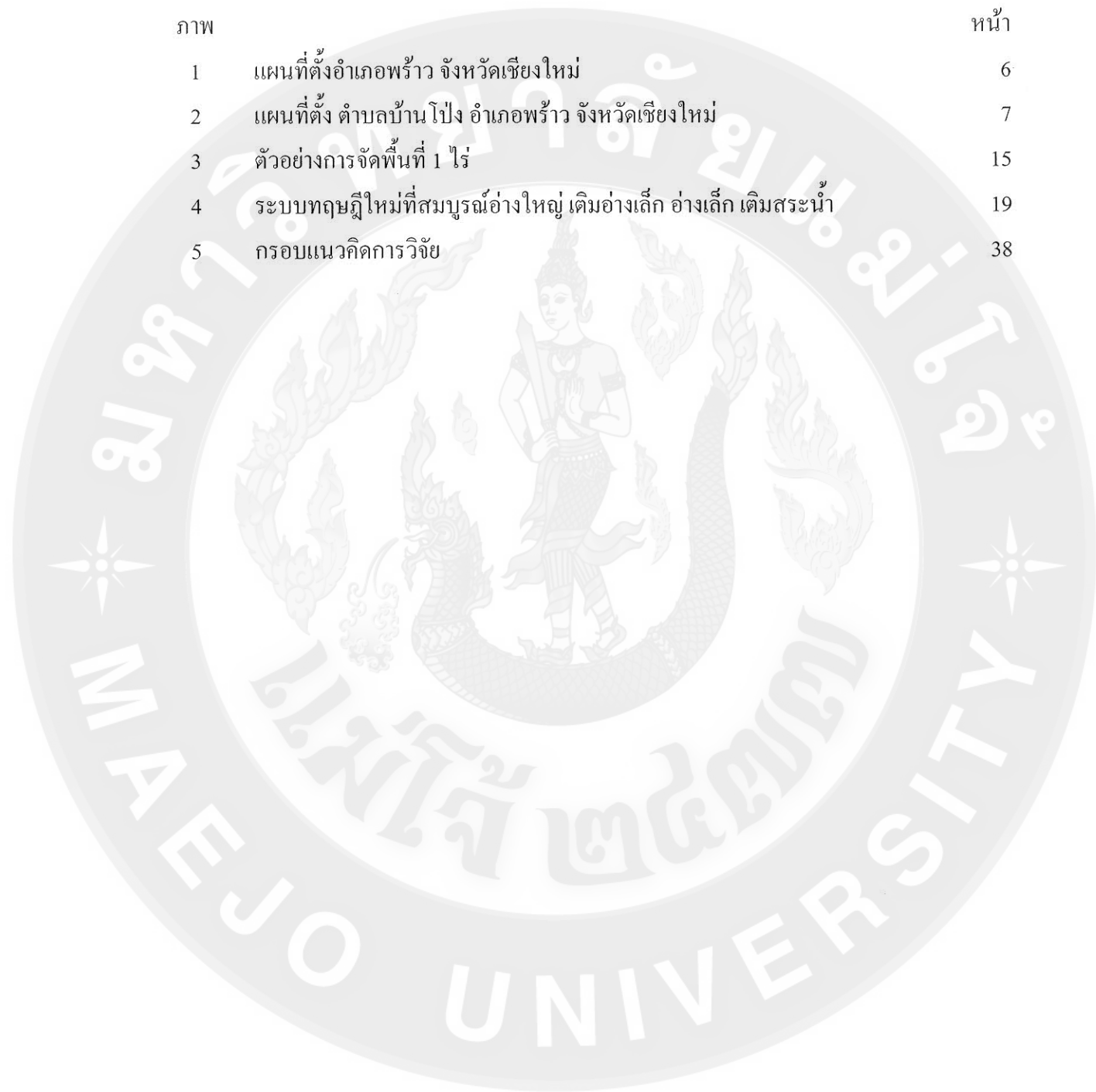
สารบัญญัตราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	8
2	จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	48
3	จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ	51
4	จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางสังคม	56
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	59
6	ระดับกระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	63
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับกระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการรับรู้	67
8	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับกระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการเข้าใจ	69
9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับกระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการปรับเปลี่ยน	72
10	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	75
11	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	77
12	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	78
13	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	81
14	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	82
15	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ถือครองกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่	83

ตาราง	หน้า
16 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	85
17 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	86
18 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	88
19 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการทำการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	89
20 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ฝึกอบรมกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	91
21 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	92
22 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	94
23 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	95

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แผนที่ตั้งอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	6
2	แผนที่ตั้ง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	7
3	ตัวอย่างการจัดพื้นที่ 1 ไร่	15
4	ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์อ่างใหญ่ เดิมอ่างเล็ก อ่างเล็ก เดิมสระน้ำ	19
5	กรอบแนวคิดการวิจัย	38

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวก		หน้า
1	สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	129
2	สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	129
3	สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	130
4	สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	130
5	สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	131
6	สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	131

บทที่ 1

บทนำ

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ขึ้นครองสิริราชสมบัติ ได้เสด็จแปรพระราชฐานและเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมพสกนิกรทั่วประเทศ ทรงทอดพระเนตรความทุกข์ยาก แกร่งแค้นตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำรงชีวิตของประชาชน ทรงตระหนักถึงปัญหาอย่างถ่องแท้ และได้ทรงมีพระราชดำริริเริ่มโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไข และบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของพสกนิกรของพระองค์ ในปี 2540 เกิดวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงมีพระราชดำริในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนคนไทยในทุกระดับชั้นผ่านพ้นวิกฤตนี้ไปได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานแนวทางไว้เมื่อปี พ.ศ. 2532 และประชาชนได้มารู้จักกันอย่างดีในนาม “ เกษตรทฤษฎีใหม่ ” หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง

เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นส่วนหนึ่งในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวการพัฒนาชีวิตและอาชีพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานเกษตรทฤษฎีใหม่ไว้ 3 ขั้นคือ ขั้นที่ 1. การผลิต ขั้นที่ 2. การรวมพลังในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ขั้นที่ 3. การร่วมมือกับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และกับแหล่งพลังงาน หลักการที่สำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานไว้คือรู้จักการบริหารและจัดการดินและน้ำ พระองค์ได้ทรงคิดคำนวณแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 : 30 : 30 : 10 โดยมีกิจกรรมดังนี้ ร้อยละ 30 แรก ให้ขุดสระกักเก็บน้ำเพื่อเก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำ และพืชน้ำต่างๆ ความจุของน้ำประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร ร้อยละ 30 ที่สอง ให้ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี พื้นที่ 30 ส่วนที่สามให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคนำไปจำหน่าย พื้นที่เหลืออีก 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2538: 2-3)

เกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักที่ได้กล่าวมานี้ จะมุ่งเน้นในเขตเกษตรน้ำฝน ไม่มีน้ำชลประทาน เขตเหล่านี้เป็นเขตที่ผลการเกษตรค่อนข้างแปรปรวนแปรไม่แน่นอน มีความเสี่ยงจากความเสียหายเนื่องจากศัตรูพืช และฝนฟ้าอากาศแปรปรวนอาจจะมีฝนแล้งและน้ำท่วมภายในปีเดียวกัน ห่างไกลชุมชน การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก เกษตรกรหลายรายยังไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ที่ดินและมักจะได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่ทางราชการ ธนาคาร และธุรกิจเอกชนค่อนข้างน้อย ดังนั้นโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ควรได้รับการสนับสนุนจากทางราชการและธนาคารในระยะเริ่มแรก

โดยเฉพาะการจุดสระน้ำสำหรับเก็บน้ำฝนตามธรรมชาติ สำหรับพื้นที่ที่ในเขตชลประทานไม่เดือดร้อนและไม่ยากจนนักจะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ก็สามารถทำได้แต่ทำแบบประยุกต์โดยจะต้องยึดหลักปฏิบัติที่สำคัญสองประการคือ 1.แบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมออกเป็นสัดส่วน 30:30:30:10 เหมือนกัน และ 2.จะต้องใช้น้ำอย่างประหยัด น้ำที่เคยได้รับจากธรรมชาติหรือโครงการชลประทานอย่างสมบูรณ์ จะต้องเปลี่ยนไปสร้างสระเก็บไว้ใช้ส่วนตัวแล้วบริหารจัดการน้ำด้วยตนเอง โดยไม่หวังใช้น้ำจากชลประทานมากนักเพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรรายอื่นๆที่อยู่ห่างไกลคลองส่งน้ำมีโอกาสได้รับประโยชน์จากน้ำของชลประทานเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2538: 2-3)

ดังนั้นการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ไม่ว่าจะอยู่ในเขตใช้น้ำฝนหรือเขตใช้น้ำชลประทาน หากหวังอาศัยน้ำจากชลประทาน ก็ต้องยึดหลักการใช้น้ำและการจัดการน้ำอย่างประหยัดซึ่งจะทำให้เขตพื้นที่ชลประทานขยายเพิ่มขึ้นเปรียบเสมือนการขยายความชุ่มชื้นความสุขให้แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น และเป็นการก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกรและสังคมในเขตชลประทานและในเขตชนบทมากขึ้นกว่าเดิม

ปัญหาการวิจัย

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกษตรกรที่มีที่ดินจำนวนน้อยประมาณ 5-10 ไร่สามารถที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ พึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพื่อเป็นการช่วยเหลือแรงงานที่ว่างงาน หรือถูกเลิกจ้างที่เดินทางกลับภูมิลำเนา และมีความประสงค์จะประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมให้มีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่, 2541: 1) โดยมีหลักที่สำคัญคือต้องการให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัด มีการผลิตข้าวไว้บริโภคอย่างพอเพียงในแต่ละปีและมีน้ำไว้ใช้ในยามแล้ง (ไพโรจน์ สุวรรณจินดา, 2541: 420) อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกรยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาด้านการผลิต การบริหารและการจัดการและปัญหาด้านการลงทุน (สมาคมอนุรักษ์ดินและน้ำแห่งประเทศไทย, 2539:26) แต่การดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริก็มีส่วนดีมิใช่น้อยคือสามารถทำให้เกษตรกรรายย่อยสามารถพึ่งตนเองได้และที่สำคัญก็คือจะเป็นระบบที่สร้างความสามัคคีในหมู่คณะและญาติพี่น้องลูกหลานที่เคยอพยพไปทำงานนอกพื้นที่จะได้กลับมาช่วยกัน (ไพโรจน์ สุวรรณจินดา, 2541: 426) และจากการส่งเสริมให้

เกษตรกรได้มีการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ในพื้นที่ต่างๆ เกษตรกรบางส่วนยังไม่มีมีการนำการทำเกษตรไปปฏิบัติเท่าที่ควร

เทศบาลตำบลบ้านโป่ง เป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่บ้านป่าล้น ได้น้อมนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มาถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนบ้านป่าล้น อีกทั้งได้นำเกษตรกรไปศึกษาดูงานเกษตรกรในภาคอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ แต่จากการสำรวจของเทศบาลตำบลบ้านโป่ง พบว่ามีเกษตรกรเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการน้อมนำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ (เทศบาลตำบลบ้านโป่ง, 2554) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยศึกษาเกษตรกร บ้านป่าล้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของเกษตรกร เพื่อที่จะทำให้ได้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพให้ถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งผลไปสู่การพัฒนาที่เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้และมีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร บ้านป่าล้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าล้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึง ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร บ้านป่าล้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้รับจากการศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่น เทศบาลตำบลบ้านโป่ง หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผน กำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาชนบท ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
2. ข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้ใช้ในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน
3. ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์กับชุมชนใกล้เคียงและชุมชนอื่นๆ อีกทั้งผู้สนใจใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษา วิจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ขอบเขตการทำวิจัย

การศึกษาและการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้าน
 - 1) การรับรู้ (Reception) 2) การเข้าใจ (Comprehension) และ 3) การปรับเปลี่ยน (Transformation)
2. ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการวิจัยในเขตพื้นที่ หมู่ 5 บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากหมู่ 5 บ้านป่าลัน มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบและมีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นเป็นกลุ่มๆ และมีการเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ทุกครั้งที่มีการจัดฝึกอบรม ในขณะที่หมู่บ้านอื่นๆ อีก 7 หมู่ มีลักษณะเป็นพื้นที่ภูเขาที่มีประชาชนอาศัยอยู่กระจัดกระจายทำให้เข้าร่วมการฝึกอบรมค่อนข้างน้อย
3. ผู้ให้ข้อมูล คือผู้ที่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก ในพื้นที่หมู่ 5 บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการอบรมส่งเสริมเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเทศบาลตำบลบ้านโป่ง ในงบประมาณปี 2554
4. การวิจัยในครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะในช่วงเวลา ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2556 ถึงเดือน ตุลาคม 2556

นิยามศัพท์

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นระบบเกษตร ที่เน้นการจัดการแหล่งน้ำ และการจัดสรรแบ่งส่วนพื้นที่ทำการเกษตรอย่างเหมาะสม

กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ผู้ศึกษานำขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ แบ่งการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน คือ 1) การรับรู้ (Reception) ขั้นตอนพื้นฐานที่บุคคลรับเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย 2) การเข้าใจ (Comprehension) บุคคลสามารถมองเห็นถึงความหมาย และเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้รับรู้มา 3) การปรับเปลี่ยน (Transformation) การเรียนรู้ที่แท้จริงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนวิถีคิด การเปลี่ยนพฤติกรรม ในสิ่งที่รับรู้ และเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากการตระหนักรู้ของบุคคลเอง

ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ให้ข้อมูล

สมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว ของเกษตรกรที่อยู่ร่วมกันในปัจจุบัน

จำนวนแรงงานในครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่ยึดอาชีพเป็นเกษตรกร และอยู่ร่วมกันในปัจจุบัน

จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง หมายถึง จำนวนที่ดิน ที่เกษตรกรถือครอง ใช้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

รายได้ หมายถึง จำนวนรายได้ทั้งหมดทั้งที่เป็นรายได้จากการทำเกษตร และรายได้จากนอกภาคเกษตร

แหล่งเงินทุน หมายถึง หน่วยงานที่ให้เงินยืม แก่เกษตรกรใช้ในการทำเกษตร

การเป็นสมาชิก หมายถึง ลักษณะที่เกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิก หรือร่วมเป็นกรรมการกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

แหล่งข้อมูลข่าวสาร หมายถึง แหล่งข่าวสาร ความรู้ ด้านการเกษตรที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ของผู้ให้ข้อมูล

ทัศนคติ หมายถึง มุมมอง ความคิดของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้เนื้อหาที่ศึกษาวิจัยได้มีองค์ความรู้ ทฤษฎีแนวคิดที่ครอบคลุมและมีคุณค่า ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมองค์ความรู้จากแหล่งต่างๆเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยที่ถูกต้องในครั้งนี้ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของพื้นที่อำเภอพร้าว
2. พระบรมราโชวาทและพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนา
3. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ
4. การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
5. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับทัศนคติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาพ 1 แผนที่ตั้งอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลบึงไค้และตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่

ภาพ 2 แผนที่ตั้ง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอพร้าวมีระยะทางจากอำเภอไปตามถนนพร้าว-บึงไค้ประมาณ 4 กิโลเมตร ตำบลบ้านโป่งมีเนื้อที่ประมาณ 44 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 27,897 ไร่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขาประมาณร้อยละ 78.78 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 21.22 ของพื้นที่ตำบลพื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบอยู่ติดกับภูเขา มีลำน้ำไหลผ่านหลายสายและพื้นที่ราบลาดเอียงไปทางทิศตะวันตกของตำบล ในพื้นที่หมู่ที่ 4, 5 และ 1, 2, 3, 6, 7 และ 8 จะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม บางส่วนอยู่ใกล้แม่น้ำจืด ทำให้เกิดน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก หมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านโป่ง จำนวน 8 หมู่บ้าน โดยแยกพื้นที่การปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
หมู่ที่ 1 บ้านโป่ง	343	853
หมู่ที่ 2 บ้านสันด้นม่วง	34	78
หมู่ที่ 3 บ้านดงหลวง	100	246
หมู่ที่ 4 บ้านป่าฮิ้น	227	643
หมู่ที่ 5 บ้านป่าลัน	267	807
หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งน้อย	184	492
หมู่ที่ 7 บ้านหนองไฮ-ป่าหวย	102	289
หมู่ที่ 8 บ้านดงป่าแดง	153	462
รวม	1,410	3,870

ที่มา : สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านโป่ง (2555)

พระบรมราโชวาทและพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนา

พระบรมราโชวาท

ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินของเกษตรกร เป็นปัญหาสำคัญยิ่งในปัจจุบัน และการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะในเขตที่ใช้น้ำฝนทำนาเป็นหลัก เกษตรกรจะมีความเสี่ยงสูง เป็นเหตุให้ผลผลิตข้าวอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ด้วยพระอัจฉริยะในการแก้ปัญหา จึงได้พระราชทาน "การเกษตรทฤษฎีใหม่" ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก ประมาณ ๑๕ ไร่ ด้วยวิธีการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาอย่างเหมาะสม ด้วยการจัดสรรการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยให้มีการจัดสร้างแหล่งน้ำในที่ดินสำหรับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายและมีอาหารไว้บริโภคตลอดปี (กรมวิชาการ, 2540:77) ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เพื่อการผลิตทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกรชาวไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสว่า "...ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน..."

“ คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจมีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมากคนเราก็อยู่เป็นสุข.” (พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑)

“ ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียงความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือ ทำจากรายได้ ๒๐๐ – ๓๐๐ บาท ขึ้นไป เป็น ๒ หมั่น ๓ หมั่นบาทคนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำเป็น Self – Sufficiency มันไม่ใช่ความหมายไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิด คือ เป็น Self – Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดู TV ก็ควรให้เขามีดูไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อ TV ดู เขาต้องการดูเพื่อสนุกสนานในหมู่บ้าน ไกลๆที่ฉันไป เขามี TV เขาฟุ่มเฟือยเปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัด Suit และยังใส่ Necktie Versace อันนี้ก็เกินไป.” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔)

พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น “ ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง ” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑)

“ ผู้มีปัญญาทุกระดับจึงต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องรู้จักรับ รู้จักใช้ความรู้อย่างถูกต้อง เพื่อสามารถพิจารณาการกระทำที่เหมาะสมแก่ทุกกรณี ” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ๒๕๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๘)

“ ทำงานเพื่ออะไร ก็ทำเพื่อความสุข ทุกคนต้องการความสุข แต่ถ้าความสุขเป็นเฉพาะบุคคล ก็เป็นความสุขที่โง่ ” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗)

“ การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกินแบบพอมีพอกิน นั้นหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเองจะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนักอย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัยจริง อาจจะล้าสมัยคนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจ ที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้าไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รู้สึกละไม่ว่าหรือแต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐)

พระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนา

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาชนบทคือการที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก กิจกรรมและโครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินการอยู่ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศล้วนมีเป้าหมายที่จะให้ราษฎรอยู่ได้โดยการพึ่งพาตนเอง การที่ราษฎรทั้งในชนบทจะสามารถพัฒนาและพึ่งตนเองได้นั้น แนวทางพระราชดำรินั้นการพัฒนาที่สำคัญ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2539: 13) คือ

1. การสร้างความแข็งแรงให้ชุมชนด้วยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานหลัก ที่จำเป็นต่อการผลิต อันจะเป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว โครงการพื้นฐานที่สำคัญคือแหล่งน้ำ เพราะแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกษตรกร โดยเฉพาะที่ต้องพึ่งพาอาศัยน้ำฝน ได้มีโอกาสที่จะผลิตได้ตลอดปี การผลิตได้ตลอดปีเป็นเงื่อนไขข้อแรกที่จะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองในเรื่องอาหารได้ระดับหนึ่ง และเมื่อชุมชนแข็งแรงพร้อมดีแล้ว ก็อาจจะมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการยกระดับรายได้ของชุมชน เช่น เส้นทางคมนาคม ฯลฯ การพัฒนาที่เป็นลักษณะการมุ่งเตรียมชุมชนให้พร้อมต่อการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกอย่างเป็นขั้นตอนนี้ ทรงเรียกว่า “การระเบิดจากข้างใน”

2. การส่งเสริมหรือสร้างเสริมสิ่งที่ชาวชนบทขาดแคลนและเป็นความต้องการอย่างสำคัญ ซึ่งก็คือ “เรื่องของความรู้” ทรงเห็นว่า ชาวชนบทควรจะมีความรู้ในเรื่อง การทำมาหากิน การทำการเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในเรื่องนี้ทรงเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความ “ตัวอย่างของความสำเร็จ” ในเรื่องการพึ่งตนเอง มีพระราชประสงค์จะให้ราษฎรในชนบทได้มีโอกาสได้รู้ได้เห็นถึงตัวอย่างของความสำเร็จนี้ และนำไปปฏิบัติได้เอง จึงทรงปรารถนาที่จะให้ตัวอย่างของความสำเร็จทั้งหลายได้กระจายไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ

3. การนำความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมเข้าไปถึงมือชาวชนบทอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นขบวนการเดียวกัน เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ชาวบ้านรับได้ และสามารถนำไปปฏิบัติอย่างได้ผลจริง

ในทางปฏิบัติ การที่จะบรรลุถึงเป้าหมายตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ หลายประการ โดยหลักในการส่งเสริมและการพัฒนาของพระองค์ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2539: 13-14) ได้แก่

1. การพัฒนาโดยยึดปัญหาและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่เป็นหลัก โดยเฉพาะทรงให้ความสำคัญกับความกระตือรือร้นของคนในพื้นที่ รวมทั้งปัญหาและความต้องการของเขาเหล่านั้นมากเป็นพิเศษ พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสว่า “การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไป ไปช่วยโดยที่จะตัดเขาให้เข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการเข้าไปพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง”

2. การรวมกลุ่มประชาชนเพื่อแก้ปัญหาหลักของชุมชนชนบท ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาพึ่งตนเอง โดยเฉพาะการรวมตัวกันในรูปแบบของสหกรณ์ ทุกพื้นที่ที่เสด็จพระราชดำเนิน และมีโครงการตามแนวพระราชดำริขึ้นมา ไม่ว่าลักษณะใดจะทรงเน้นเสมอเรื่องความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันหรือ เพื่อให้การทำมาหากินของชุมชน โดยส่วนรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด จะเห็นได้ว่ากลุ่มสหกรณ์ในโครงการพระราชดำริที่ประสบความสำเร็จในหลายโครงการพัฒนาขึ้นมาจากการรวมตัวกันของราษฎรกลุ่มเล็ก ๆ เช่น สหกรณ์หุบกะพงนั้น ก็เกิดมาจากกลุ่มเกษตรกรที่ทำสวนผักเป็นต้น การส่งเสริมโดยกระตุ้นผู้นำชุมชนให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนา ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทรงใช้ในบางพื้นที่ตามความเหมาะสม ทรงพิจารณาผู้นำโดยเน้นในด้านคุณธรรม ความโอปอ้อมอารี ความเป็นคนในท้องถิ่นและรักท้องถิ่น จากนั้นทรงอาศัยโครงสร้างสังคมไทย โดยเฉพาะระบบอุปถัมภ์ กระตุ้นให้ผู้นำชุมชนที่มักจะมีฐานะดีให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น โดยชาวบ้านที่ยากจนให้ความสนับสนุน ร่วมมือ ซึ่งในที่สุดแล้ว ผลแห่งความเจริญที่เกิดขึ้นก็จะตกแก่ชาวบ้านในชุมชนนั้นทุกคน

3. การส่งเสริมการพัฒนานั้นจะต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่รีบร้อนที่จะให้เกิดผลในทางความเจริญอย่างรวดเร็ว ที่สำคัญที่มีพระราชดำริอยู่เสมอ คือ ชุมชนควรจะทำพึ่งตนเองได้ในเรื่องอาหารก่อนเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงค่อยก้าวไปสู่การพัฒนาในเรื่องอื่น ๆ การขยายการผลิตเพื่อการค้าใดๆ ก็ตาม ทรงมีข้อสังเกตเกี่ยวกับความพร้อมในด้านการตลาด โดยเฉพาะในด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความพร้อมในด้านการตลาด โดยเฉพาะในด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีธุรกิจการเกษตรของชาวบ้านอย่างง่าย ๆ

ลักษณะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพระราชดำรินั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2538: 10) คือ

1. โครงการที่มีลักษณะศึกษา ค้นคว้า ทดลองเป็นการส่วนพระองค์ โครงการดังกล่าวนี้เท่ากับเป็นการเตรียมพระองค์ในด้านข้อมูลและความรอบรู้ที่จะทรงนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและเผยแพร่แก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นการแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นด้วย

2. โครงการที่มีลักษณะเริ่มเข้าไปแก้ไขปัญหาหลักของเกษตรกร เนื่องมาจากเกษตรกรประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำเกษตรกรรมมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งในขณะที่พระองค์ทรงมีโครงการทดลองและเรียนรู้ไปด้วยนั้น ก็ทรงเริ่มก้าวเข้าสู่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างแท้จริง ระยะเวลาโครงการยังจัดขอบเขตอยู่แต่เฉพาะบริเวณรอบ ๆ ที่ประทับอยู่ในส่วนภูมิภาค รูปแบบของการพัฒนาแก้ไขปัญหาคือ การพัฒนาแบบผสมผสาน (integrated development) หลังจากนั้นโครงการในลักษณะนี้ค่อยๆ ขยายขอบเขตออกไปสู่สังคมเกษตรกรในพื้นที่กว้างขึ้น

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้อยู่มากมายหลายสาขาหลายประเภท ในระยะแรกมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2538: 10-11) ดังนี้คือ

1. โครงการตามพระราชประสงค์ หมายถึง โครงการซึ่งทรงศึกษาทดลองปฏิบัติเป็นส่วนพระองค์ ทรงศึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในวงงาน ทรงแสวงหาวิธีทดลองปฏิบัติ ทรงพัฒนาและส่งเสริมแก้ไขดัดแปลงวิธีการเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อดูแลผลผลิตทั้งในพระราชฐานและนอกพระราชฐาน ซึ่งต้องทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการทดลองจนกว่าจะเกิดผลดี ต่อมาเมื่อทรงแน่พระทัยว่าโครงการนั้น ๆ ได้ผลดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงโปรดเกล้าฯ ให้รัฐบาลเข้ามารับงานต่อในภายหลัง

2. โครงการหลวง พระองค์ทรงเจาะจงดำเนินการพัฒนาและบำรุงรักษาต้นน้ำลำธารในบริเวณป่าเขาในภาคเหนือ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในที่ลุ่มล่าง ด้วยเหตุที่พื้นที่เหล่านี้เป็นเขตแดนชาวไทยภูเขา จึงทรงมีโอกาสพัฒนาชาวเขา ชาวคอยให้อยู่ดีกินดี ให้เลิกการปลูกฝิ่น เลิกการตัดไม้ทำลายป่า ทำไร่เลื่อนลอย และเลิกการค้าไม้เถื่อน ของเถื่อน อาวุธยุทโธปกรณ์นอกกฎหมาย ทรงพัฒนาช่วยเหลือให้ปลูกพืชหมุนเวียนที่มีคุณค่าสูง ขนส่งง่าย ปลูกข้าวไร่และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค รวมคุณค่าผลผลิตแล้วให้ได้คุ้มค่าแทนการปลูกฝิ่น ทั้งๆ ที่งานโครงการนี้จะกินเวลายาวนาน

กว่าจะเกิดผลก็เป็นเวลานานนับสิบปี การดำเนินงานจะยากลำบากสักเพียงใดก็มีได้ทรงทอดอวยการพัฒนาค่อย ๆ ได้ผลดีขึ้น ชาวเขา ชาวคอยจึงมีความจงรักภักดีเรียกพระองค์ว่า “พ่อหลวง” และเรียกสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถว่า “แม่หลวง” โครงการของทั้งสองพระองค์จึงเรียกว่า “โครงการหลวง”

3. โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ หมายถึง โครงการที่พระองค์ได้พระราชทานข้อเสนอแนะและแนวพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการ ด้วยกำลังเงิน กำลังปัญญาและกำลังแรงงาน พร้อมทั้งการติดตามผลงานให้ต่อเนื่อง โดยภาคเอกชน เช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้านสหกรณ์เนินดินแดง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสโมสรโรตารีแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ โครงการพจนานุกรม โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เป็นต้น

4. โครงการตามพระราชดำริ โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่ทรงวางแผนพัฒนาทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร โครงการตามพระราชดำรินี้ในปัจจุบันเรียกว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ให้ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะสั้นและระยะยาวที่มีเวลามากกว่า 5 ปี ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่เป็นงานด้านวิชาการ เช่น โครงการเพื่อการศึกษา ค้นคว้าทดลอง หรือ โครงการที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย เป็นต้น

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

การเริ่มต้นของเกษตรทฤษฎีใหม่นั้นเกิดขึ้นหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทอดพระเนตรการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างภาคฯ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 ในโอกาสนั้นได้ทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศการทำนาปลูกข้าวของราษฎร บ้านกุดคอแค้น อำเภอเขาวง และทรงพบว่าเกษตรกรมีความลำบากยิ่งในการทำมาหากินและโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองพระองค์จึงได้พระราชทานแนวพระราชดำริให้พิจารณาจัดหาน้ำเพื่อสนับสนุน การเพาะปลูกของราษฎร โดยดำเนินการขุดสระเก็บน้ำตามแนวคิดใหม่ (งานส่งเสริมและพัฒนาฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539: 6)

เกษตรทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ(งานส่งเสริมและพัฒนาฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539: 6) ดังต่อไปนี้

ประการแรก เพื่อให้เกษตรกร สามารถเลี้ยงตนเองได้ในระดับที่ประหยัด
ประการที่สอง เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวบริโภค ได้อย่างเพียงพอในแต่ละปี
ประการที่สาม เพื่อให้มีพื้นที่เก็บกักน้ำอย่างเพียงพอ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของเกษตรกร

วิธีการดำเนินงาน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง

ในขั้นแรกที่เป็นการผลิต ถือเป็นขั้นสำคัญที่สุด ให้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ไม่ว่าจะ มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่า 15 ไร่ คือ ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 หมายถึง

1. ขุดสระเก็บกักน้ำ พื้นที่ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อให้มีน้ำใช้สม่ำเสมอตลอดปี โดยเก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ และพืชน้ำต่างๆ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด โสน ฯลฯ
2. ปลูกข้าว พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เป็นการลดค่าใช้จ่าย และสามารถพึ่งตนเองได้
3. ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และหลากหลายในพื้นที่เดียวกัน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือจากการบริโภคก็นำไปขายได้
4. เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ พื้นที่ประมาณ 10 % ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง คันดิน โรงเรือนและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ รวมทั้งคอกเลี้ยงสัตว์ เรือนเพาะชำ ฉางเก็บผลิตผลการเกษตร ฯลฯ

ภาพ 3 ตัวอย่างการจัดพื้นที่ 1 ไร่

ที่มา : งานส่งเสริมและพัฒนาฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539)

ประโยชน์ของ “ทฤษฎีใหม่” สรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนพออยู่พอกินในระดับประหยัด เลี้ยงตนเองได้ ไม่อดอยาก ตามหลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ในหน้าแล้งก็สามารถนำน้ำที่เก็บกักไว้ในสระมาปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย เช่น ถั่วต่างๆ ได้ โดยไม่ต้องอาศัยชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาล ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยได้
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัย ก็สามารถฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากนัก

ในการจัดการเกษตรตามแนว “ทฤษฎีใหม่” ให้เกิดประสิทธิภพนั้น ประเด็นสำคัญ คือ การพึ่งตนเอง ประหยัด และมีธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการแบ่งพื้นที่ให้สัมพันธ์ และเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ แรงงาน และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การผลิตที่เกิดรายได้ และสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.

ความสำคัญของทฤษฎีใหม่

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณโดยใช้หลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสมตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

1. การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซลประทาน ฯลฯ) เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต โดยเริ่ม ตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดหาปุ๋ย และอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก
2. การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต) เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายลงด้วย
3. การเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่มฯลฯ) ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง
4. สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน
5. การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา) ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง
6. สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

โดยกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

- เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนา ก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือ บริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ ร่วมกัน กล่าวคือ

1. เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
2. ธนาคารหรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือก ตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
3. เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะร่วมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)
4. ธนาคารหรือบริษัทเอกชน จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการใน กิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างพืชที่ควรปลูกและสัตว์ที่ควรเลี้ยง

ไม้ผลและผักยืนต้น : มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ตะมุค ส้ม กล้วย น้อยหน่า มะละกอ กะท้อน แคนบ้าน มะรุม สะเดา ขี้เหล็ก กระจิน ฯลฯ

ผักล้มลุกและ

เชื้อเพลิง : ไม้ มะพร้าว ตาล กระจินณรงค์ มะขามเทศ สะแก ทองหลวง จามจุรี กระจิน สะเดา ดอกไม้ : มันเทศ เผือก ถั่วฝักยาว มะเขือ มะลิ ดาวเรือง บานไม่รู้โรย กุหลาบ รัก และช่อนกลั่น เป็นต้น

เห็ด : เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป่าฮือ เป็นต้น

สมุนไพรและเครื่องเทศ : หมากร พลุ พริกไทย บุก บัวบก มะเกลือ ขุมเห็ด หญ้าแฝก และพืชผักบางชนิด เช่น กะเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น

ไม้ใช้สอยและขี้เหล็ก ประคู้ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น

พืชไร่ : ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มันสำปะหลัง ละหุ่ง นุ่น เป็นต้น พืชไร่หลายชนิดอาจเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ และจำหน่ายเป็นพืชประเภทผักได้ และมีราคาดีกว่าเก็บเมื่อแก่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย และมันสำปะหลัง

พืชบำรุงดินและพืชคลุมดิน : ถั่วมะแฮะ ถั่วฮามาต้า โสนแอฟริกัน โสนพื้นเมือง ปอเทือง ถั่วพรีา ชี้เหล็ก กระถิน รวมทั้งถั่วเขียวและถั่วพุ่ม เป็นต้น และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไถกลบลงไปเพื่อบำรุงดินได้

หมายเหตุ : พืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งชนิด และการเลือกปลูกพืชควรเน้นพืชยืนต้นด้วย เพราะการดูแลรักษาในระยะหลังจะลดน้อยลง มีผลผลิตทยอยออกตลอดปี ควรเลือกพืชยืนต้นชนิดต่างๆ กัน ให้ความร่มเย็นและชุ่มชื้นกับที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และควรเลือกต้นไม้ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ เช่น ไม่ควรปลูกยูคาลิปตัสบริเวณขอบสระ ควรเป็นไม้ผลแทน เป็นต้น

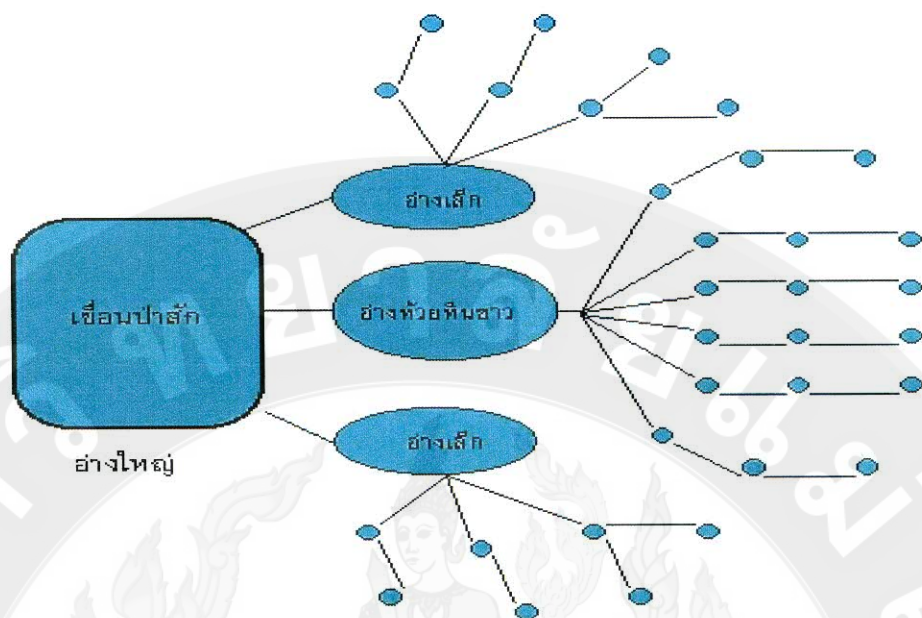
สัตว์เลี้ยงอื่นๆ ได้แก่

สัตว์น้ำ : ปลาไน ปลานิล ปลาดุกเพียนขาว ปลาดุก เพื่อเป็นอาหารเสริมประเภทโปรตีน และยังสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ในบางพื้นที่สามารถเลี้ยงกบได้

สุกร หรือ ไก่ เลี้ยงบนขอบสระน้ำ ทั้งนี้ มูลสุกรและไก่สามารถนำมาเป็นอาหารปลา บางแห่งอาจเลี้ยงเป็ดได้

ทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินการ โดยอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำฝน จะอยู่ในลักษณะ “หมั่นหม่” เพราะหากปีใดฝนน้อย น้ำอาจจะไม่เพียงพอ ฉะนั้น การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องมีสระเก็บกักน้ำที่มีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยการมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่น กรณีของการทดลองที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี (งานส่งเสริมและพัฒนาฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539: 6)

ภาพ 4 ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์อ่างใหญ่ เดิมอ่างเล็ก อ่างเล็ก เดิมสระน้ำ

จากภาพ วงกลมเล็ก คือสระน้ำที่เกษตรกรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่ เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรสามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ และหากน้ำในสระน้ำไม่เพียงพอ ก็สูบน้ำจากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อทางท่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลงซึ่งจะช่วยให้สามารถมีน้ำใช้ตลอดปี กรณีที่เกษตรกรใช้น้ำกันมาก อ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็อาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ก็สามารถใช้วิธีการผันน้ำจากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ (อ่างใหญ่) ต่ลงมายังอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็จะช่วยให้มีปริมาณน้ำมาเติมในสระของเกษตรกรพอตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องเสีย ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถทำให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดจากระบบส่งท่อเปิดผ่านไปตามแปลงไร่นาต่าง ๆ ถึง 3-5 เท่า เพราะขามหน้าฝน นอกจากจะมีน้ำในอ่างเก็บน้ำแล้ว ยังมีน้ำในสระของราษฎรเก็บไว้พร้อมกันด้วย ทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มอย่างมหาศาล น้ำในอ่างที่ต่อมาสู่สระจะทำหน้าที่แหล่งน้ำ ที่คอยเติมน้ำเท่านั้น

การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้

ความหมายของการเรียนรู้ (learning)

เท็ดสคัคดี เดชคง (2547:15) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้คือกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนรู้ได้จากการ ได้ยินการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวด กวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

สุนัย เศรษฐบุญสร้าง (2551:5) ให้นิยามการเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้ลงมือศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติ สัมผัส สืบค้น จนได้รับคำตอบด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คนเรานั้นเกิดการเรียนรู้ได้จากหลากหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเกิดจากการเลียนแบบ การได้ลงมือทำ การแก้ปัญหา การอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ยกตัวอย่างเช่นครอบครัวที่ต้องไปอยู่ต่างประเทศโดยที่ลูกๆไม่สามารถพูดภาษาพื้นเมืองของประเทศนั้นได้ แต่เมื่อเด็กไปอยู่ได้สักระยะหนึ่ง เด็กคนนั้นสามารถที่จะพูดภาษาพื้นเมืองได้ โดยที่พ่อ หรือแม่ยังพูดไม่ได้ เพราะเด็กเกิดการเรียนรู้ จากสิ่งแวดล้อมที่เค้าไปอยู่ จากประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติ ซึ่ง สิ่งเหล่านี้ เค้าจะจำได้ เข้าใจ ดิดตัวเข้าไปตลอด

วิศิษฐ์ วังวิญญู (2548 : 4) ได้ให้ความหมาย การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ว่า ในการจะเรียนรู้เข้าถึงประสบการณ์อันใดที่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ในชีวิตนั้น เราต้องก้าวออกไปจากความคุ้นเคยเดิมๆ ความคิดเห็น กรอบคิดเดิม เพื่อเข้าสู่การเรียนรู้ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงตัวตนของเรา

หลุดจากการครอบงำที่ทำให้ไม่สามารถที่จะสัมผัสความจริง การสัมผัสความจริงทำให้เกิดปัญญาประเวศ ะสี (2547: 300) กล่าวถึงการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ว่า คนทุกคนมีศักดิ์ศรี และคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ มนุษย์มีศักยภาพสูงในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่ดีต้องประกอบด้วยอิสรภาพ

ทิสนา แคมมณี (2545) กล่าวว่า การเรียนรู้ (Learning) มีขอบเขตที่ครอบคลุมความหมาย 2 ประการคือ ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)” ซึ่งหมายถึงดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome)” ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในวาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้

อารี พันธุ์ณี (2546, 85-86) ได้ให้ความหมายถึงการเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดการเรียนรู้ โดยอ้างผลงานของบลูม (Bloom) ว่าเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความเข้าใจและความคิด (kognitive domain) หมายถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้มากขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคติ ค่านิยม (affective domain) หมายถึงเมื่อบุคคลได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ทำให้เกิดความเชื่อความสนใจ
3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความชำนาญ (psychomotor domain) หมายถึงการที่บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความคิด ความเข้าใจและเกิดความสนใจแล้วนำไปปฏิบัติทำให้เกิดความชำนาญมากขึ้น

อุ้นดา นพคุณ (2534, 10-12) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการศึกษาตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดมาสัมผัสโลกก็เริ่มเรียนรู้เพื่อมีชีวิตรอด ทารกเรียนรู้จากการร้องไห้มารดาจะตอบสนองด้วยการให้นม ให้อาหาร ให้น้ำ ให้ความอบอุ่น และให้ความรัก จึงเปรียบกันว่าครูคนแรกของมนุษย์คือแม่ และพ่อ การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการของมนุษย์จะเริ่มจากการที่ได้รับการอบรมสั่งสอนในครอบครัว ชุมชน จากการได้ฟังและเล่าเรื่องสืบต่อกันมา กฎข้อห้าม ประเพณี วัฒนธรรมของสังคม ความคิดเห็นของคนกลุ่มบุคคลต่างๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของสังคมการสนทนาระหว่างกลุ่มเพื่อนฝูงและจากการทำงาน

พศิน แดงจวง (2537) กล่าวว่า การเรียนรู้มีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากแหล่งแรงเสริมที่ต่างกันดังนี้

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากแรงเสริม หรือสิ่งเร้าภายนอก หรือผลักดันให้ผู้เรียนรู้กระทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติจนได้เกิดความรู้ใหม่ๆ ที่ผู้เรียนนำไปเป็นค่านิยม ความเชื่อใหม่ เพื่อตัดสินใจแสดงออกเชิงพฤติกรรม

2. การเรียนรู้ที่เกิดจากแรงกระตุ้นความต้องการภายในบุคคลเอง เนื่องจากมนุษย์มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรเป็นตัวของตัวเอง และเป็นอิสระจากการพึ่งพาผู้อื่น จึงได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง

ซูเกียร์ดี ลีสุวรรณ (2534) ได้ให้ความหมาย การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนรู้ได้ดำเนินการเอง โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ซึ่งเหล่านี้อาจเป็นข้อมูล ทักษะ เกิดความเข้าใจแล้วเกิดค่านิยมใหม่นั้น โดยปกติแล้วผลของการเรียนรู้จะกระทบไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน

มาลินี จุฑะรพ (2539) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งการเรียนรู้นี้ยังคงเกิดขึ้นอยู่ แม้ภายหลังจบการศึกษาแล้วก็ตามและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ความหมายกระบวนการเรียนรู้ (learning Process)

สีลาภรณ์ นาคทรพร (2541) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นการยกระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ หาทางเลือกของการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและสรุปบทเรียน เพื่อยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้นในการแก้ปัญหาและพึ่งตนเองและพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการกับปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

อุทัย บุญประเสริฐ (2542) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยวิธีการหลายแบบ ทั้งการสอน การสังเกต การอ่าน การฟัง การถาม การทดลองทำ การเลียนแบบการแลกเปลี่ยน ฯลฯ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบนี้ ส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพราะมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับเนื้อหาที่ไม่เหมือนกัน ความสามารถความถนัดที่ไม่เท่ากันของผู้เรียนและผู้สอนแต่ละคน กระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตนี้มีผลให้เกิดความเข้มแข็งได้ เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดค่านิยมแบบแผนของวิถีชีวิตบุคคลไปสู่รุ่นต่อไปได้ อีกทั้งยังพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตการทำมาหากิน การแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนด้วย

เสรี พงศ์พิศ (2536) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนว่า เป็นกระบวนการที่มีรากฐานจากประสบการณ์และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งไม่สามารถแยกกระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิตการเรียนรู้และการปฏิบัติเนื้อหา อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ยังเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเกิดจากท้องถิ่นเพื่อความเหมาะสมของท้องถิ่น

นันทวดี สังข์แดง (2542) กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ เจตคติ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือจะเป็นในอนาคตเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคม เทคโนโลยี องค์กรความรู้ เศรษฐกิจ การเมือง และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

พรพิไล เลิศวิชา (2532:7) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์ ได้มีศักยภาพในการพัฒนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและพึ่งตนเองได้ กระบวนการเรียนรู้คือ กระบวนการอันมีรากฐานอยู่ที่ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การรู้และการปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งเดียว

จิตจำนง กิติกริตติ (2525 :123-127) ได้กล่าวว่า การให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาขึ้นในพฤติกรรมมนุษย์ นั่นคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะในการคิด ทักษะในการทำและด้านทัศนคติ

ประสาธ อิศรปริดา (2519:1-2) ได้ให้ความหมายถึงการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด นอกจากนี้การเรียนรู้นั้นเราไม่อาจมองเห็นหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่จะทราบว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว ก็ต่อเมื่อเรามองเห็นหรือสังเกตเห็นได้จากการปฏิบัติหรือผลจากการกระทำ

สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์ (2554 : 99,101 – 102) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เราเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เนื่องจากการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละคน จึงก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มพูนความเฉลียวฉลาด และประสบการณ์ให้มีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาที่ต้องเผชิญชีวิตประจำวัน

วิชิต นันทสุวรรณ (2545 : 31) กล่าวว่า กรอบของกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่แค่การไปโรงเรียนแต่หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ทุกแห่งที่มีความรู้ กับคนทุกคนที่เป็นผู้รู้และร่วมกันรังสรรค์ความรู้ใหม่อย่างไม่มีสิ้นสุด

ปรัชญนันท์ นิลสุข (2545) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจัดว่าสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เป้าหมายการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้โดยแนวคิดที่มุ่งเน้นในเรื่องของการสอนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ขณะที่เป้าหมายสูงสุดประการหนึ่งของการจัดการศึกษาคือผู้เรียนสามารถถ่ายโยงความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้

สรุป การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยวิธีการหลายแบบ ทั้งการ สอน การสังเกต การอ่าน การฟัง การถาม การทดลองทำ การเลียนแบบการแลกเปลี่ยนให้ สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือจะเป็นในอนาคตเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

ออร์ศรี งามวิทยาพงศ์ (2549) กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลเพื่อ พัฒนาขึ้นเป็นการเรียนรู้ในทางสร้างสรรค์ใหม่ ดังนี้

1. การรับรู้ (reception) ขั้นตอนพื้นฐานที่บุคคลรับเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง ความรู้ที่หลากหลาย
2. การเข้าใจ (comprehension) บุคคลสามารถมองเห็นถึงความหมาย และ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้รับรู้มา
3. การปรับเปลี่ยน (transformation) การเรียนรู้ที่แท้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ขึ้นในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนวิธีคิด การเปลี่ยนพฤติกรรม ในสิ่งที่รับรู้ และเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากการตระหนักรู้ ของบุคคลเอง

ขั้นตอนการเรียนรู้

การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ มีการตั้งสมและประมวล พัฒนาข้อมูลหรือชุดประสบการณ์ที่ตนเองประสบมาโดยทางต่างๆ อยู่ตลอดเวลา มิใช่เกิดขึ้นโดย ฉับพลันทันทีใด หากกล่าวโดยสรุป กระบวนการหรือขั้นตอนของการประมวลข้อมูล ความรู้ของ บุคคลเพื่อพัฒนาขึ้นเป็นการเรียนรู้ในทางสร้างสรรค์ใหม่ดังกล่าวมาแล้ว คือ

1. การรับรู้ (reception) หมายถึง ขั้นตอนพื้นฐานที่บุคคล “รับ” เอาข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายซึ่งตนเองพบผ่านประสารสัมผัส (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) เข้ามาสั่งสมไว้เป็นประสบการณ์ของตนเอง
2. การเข้าใจ (comprehension) หมายถึง การที่บุคคลสามารถมองเห็นถึง ความหมายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลหรือความความรู้ต่างๆ ที่ตนเองรับรู้หรือมี ประสบการณ์มาในระดับที่สามารถอธิบายในเชิงเหตุเชิงผลได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือองค์ ความรู้ โดยขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์แยกแยะ เชื่อมโยง และอธิบายเชิงเหตุผลไม่ได้ ถือว่าเป็น เพียงกระบวนการ “รับรู้”

3. การปรับเปลี่ยน (transformation) เป็นระดับของการเรียนรู้ที่แท้จริงหมายความว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (conceptualization) และ/หรือการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า (values) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior) ในสิ่งที่รับรู้และมีความเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและตระหนักรู้จากภายในบุคคลเอง จึงเพิ่มพูนศักยภาพและสามารถของบุคคลให้มีพลังในการคิดและการกระทำได้มากขึ้นด้วย ถ้าหากไม่มีการปรับเปลี่ยนในด้านดังกล่าว แสดงว่าการเรียนรู้ยังไม่เกิดหรือเกิดน้อย และยังคงอยู่เพียงระดับการรู้ที่มากขึ้นหรือความเข้าใจที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น

การกล่าวถึงความสำคัญหรือการให้ความหมายแก่ “กระบวนการเรียนรู้” ของมนุษย์จึงต้องชัดเจนว่า เป็นกระบวนการของการเรียนรู้สิ่งเดิมเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และจำเป็นที่ต้องเป็นสิ่งใหม่ที่ทำไปสู่การลดทอนความสัมพันธ์ที่ประสานกลมกลืน (harmonious) อย่างยั่งยืนกับสิ่งแวดล้อมในทุกระดับที่มนุษย์เกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะเป็นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (ครอบครัว กลุ่มองค์กร ชุมชน สังคม ประเทศ ฯลฯ) และมนุษย์กับธรรมชาติ ครอบคลุมไปถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อรู้ตัวธรรมชาติของตนเอง เพื่อให้บุคคลมีความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้อย่างสมดุล มีสุขภาพที่ดีในทุกมิติขององค์ประกอบแห่งตน (กาย จิต สังคม จิตวิญญาณ) กระบวนการเรียนรู้ จึงมิใช่การสร้างสรรค์ที่มุ่งตอบสนองแบบแยกส่วนหรือจำเพาะเจาะจง ตามความพอใจ (ความเชื่อ ความเห็น ผลประโยชน์ ฯลฯ) ของปัจเจกบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มและหากจะกล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว จะต้องมิใช่ตามความต้องการของมนุษย์แต่เพียงลำพังด้วย เนื่องจากในความเป็นจริงนั้น ต้นกำเนิดแห่งมนุษย์และบริบทที่แวดล้อมปัจเจกบุคคลนั้น คือ ระบบความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งหรือองค์ประกอบของเหตุปัจจัยอันมากมายมหาศาลหลายระดับที่สัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นองค์รวมเดียวกัน กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษย์และธรรมชาติ จึงไม่อาจตัดตอนแยกส่วนลดทอนได้

สรุป กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ผู้ศึกษานำขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของออร์สริงามวิทยาพงศ์ (2549) แบ่งการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน คือ 1) การรับรู้ (Reception) ขั้นตอนพื้นฐานที่บุคคลรับเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย 2) การเข้าใจ (Comprehension) บุคคลสามารถมองเห็นถึงความหมาย และเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลที่ได้รับรู้มา 3) การปรับเปลี่ยน (Transformation) การเรียนรู้ที่แท้จริงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนวิธีคิด การเปลี่ยนพฤติกรรม ในสิ่งที่รับรู้ และเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตระหนักรู้ของบุคคลเอง

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy)

Bloom (1956) กล่าวถึงการจำแนกการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัย เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน นอกจากนี้ยังนำเสนอระดับความสามารถที่มีการปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) เป็น การจำ(remembering) การเข้าใจ (understanding) การประยุกต์ใช้(applying) การวิเคราะห์ (analysing) การประเมินผล (evaluating) และการสร้างสรรค์ (creating) ด้านจิตพิสัย จำแนกเป็น การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างค่านิยม การจัดระบบ และการสร้างคุณลักษณะจากค่านิยม ด้านทักษะพิสัย จำแนกเป็น ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย, ทักษะการเคลื่อนไหวอวัยวะสองส่วนหรือมากกว่าพร้อมๆกัน ทักษะการสื่อสาร โดยใช้ท่าทาง และทักษะการแสดงพฤติกรรมทางการพูด

โดย Bloom ได้แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ขั้นตอน

1. ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด ผู้เรียนสามารถระลึกหรือจดจำข้อมูลได้หรือไม่ ให้คำจำกัดความ (define), จำลอง (duplicate), จัดทำรายการ (list), จดจำ (memorize), ระลึก (recall), พูซ้ำ (repeat), คัดลอก (reproduce State) ความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ จากการที่รับรู้ไว้และระลึกถึงนั้นได้เมื่อต้องการเบียบดั่งเทปบันทึกเสียงหรือวีดิทัศน์ ที่สามารถเก็บเสียงและภาพของเรื่องราวต่างๆได้ สามารถเปิดฟังหรือดูภาพเหล่านั้นได้ เมื่อต้องการ
2. ความเข้าใจ (Comprehend) ผู้เรียนสามารถอธิบายความคิดหรือความคิดรวบยอดได้หรือไม่ แยกหมวดหมู่ (Classify), บรรยาย (Describe), อภิปราย (Discuss), ชี้แจงเหตุผล (Explain), จำแนก (Identify), หาแหล่งที่ตั้ง (Locate), จำแนกออก (recognize), รายงาน (Report), คัดสรร (Select), แปลความ (Translate), การถอดความ (Paraphrase)
3. การประยุกต์ (Application) ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ไปจากเดิมได้หรือไม่ เลือก (Choose), แสดง (Demonstrate), ละคร (Dramatize), บริการอาชีพ (Employ), อธิบายพร้อมตัวอย่าง (Illustrate), ปฏิบัติการ (Operate), กำหนดการทำงาน (Schedule), ร่าง (Sketch), แก้ปัญหา (solve), ใช้ (Use), เขียน (Write) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในกาแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้ ผู้เรียนสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างส่วนต่างได้หรือไม่ประเมินค่า(Appraise), เปรียบเทียบ(Compare), แยกต่าง(Contrast), วิจารณ์(Criticize), จำแนก(Differentiate), แบ่งแยก(Discriminate), วินิจฉัย(Distinguish), ตรวจสอบ(Examine), ทดลอง (Experiment) ผู้เรียนสามารถคิด หรือ แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่างๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิม เน้นโครงสร้างใหม่ ออกแบบ ตั้งสมมุติฐาน พัฒนาความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่ หรือ อาจเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบ หรือ แนวคิดใหม่

6. การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้ และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด ประเมินค่า(Appraise), อภิปราย (Argue), แยกต่าง(Defend), พิจารณาตัดสิน (Judge), เลือก (Select), สนับสนุน (Support), ให้คุณค่า (Value), ประเมินค่า(Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคา หรือ สรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปได้ตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้ (Bloom. 1976: 18; อดิญาณ์ ศรีเกษตริณ, 2543: 72-74)

ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของ Gagne (สูนันทรรัตน์ โพธิ์ศรี, 2550)

1. การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้
2. การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ
3. การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว
4. ความสามารถในการจำ (Retention Phase)
5. ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)

6. การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)
7. การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase)
8. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ จากแนวคิดนักการศึกษา Gagne

1. ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและ ระบบประสาทในการรับรู้
2. สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. การตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้
4. การสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของกาเย่ (Gagne)
5. เร้าความสนใจ มีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น ใช้ การ์ตูน หรือ กราฟิกที่ดึงดูดสายตา
6. ความอยากรู้อยากเห็นจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน การตั้งคำถามก็เป็นอีกสิ่งหนึ่ง
7. บอกวัตถุประสงค์ ผู้เรียนควรทราบถึงวัตถุประสงค์ ให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนเพื่อให้ทราบว่าบทเรียนเกี่ยวกับอะไร
8. กระตุ้นความจำผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์ในการโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ก่อน เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้เกิดความทรงจำในระยะยาวได้เมื่อได้โยงถึงประสบการณ์ผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม เกี่ยวกับแนวคิด หรือเนื้อหานั้นๆ
9. เสนอเนื้อหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการอธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียน โดยใช้สื่อชนิดต่างๆ ในรูป กราฟิก หรือ เสียง วิดีโอ
10. การยกตัวอย่าง การยกตัวอย่างสามารถทำได้โดยยกกรณีศึกษา การเปรียบเทียบ เพื่อให้เข้าใจได้ซาบซึ้ง
11. การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรม เป็นการวัดความเข้าใจว่าผู้เรียนได้เรียนถูกต้อง เพื่อให้เกิดการอธิบายซ้ำเมื่อรับสิ่งที่ผิด
12. การให้คำแนะนำเพิ่มเติม เช่น การทำแบบฝึกหัด โดยมีคำแนะนำ
13. การสอบ เพื่อวัดระดับความเข้าใจ
14. การนำไปใช้กับงานที่ทำในการทำสื่อควรมี เนื้อหาเพิ่มเติม หรือหัวข้อต่างๆ ที่ควรจะรู้เพิ่มเติม

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ (Mayor)

อดิญาณ์ ศรีเกษตริน (2544) ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน การวิเคราะห์ความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญ และตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียน โดยแบ่งออกเป็นย่อยๆ 3 ส่วนด้วยกัน

1. พฤติกรรม ควรชี้ชัดและสังเกตได้
2. เจือใจ พฤติกรรมสำเร็จได้ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ
3. มาตรฐาน พฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบรูเนอร์ (Bruner) (อดิญาณ์ ศรีเกษตริน, 2544)

1. ความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมโดยประสบการณ์
2. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน
3. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นมาจากแง่มุมต่างๆ
4. ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
5. ผู้เรียนเลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง
6. เนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler) (อดิญาณ์ ศรีเกษตริน, 2544)

1. ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ในวิชาทักษะ ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยๆ และต่อเนื่องกัน
2. การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึง หรือการจัดสิ่งที่มี ความง่าย ไปสู่สิ่งที่มี ความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้ได้เรียน เนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. บูรณาการ (Integration) หมายถึง การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารทั้งหมค ของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่างๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม

ความหมายและขอบข่ายของการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต คำจำกัดความที่นักจิตวิทยา มักจะกล่าวอ้างอยู่เสมอ แต่ยังไม่ถึงกับเป็นที่ยอมรับ กันอย่างสากล คือ คำจำกัดความของ คิมเบิล (Gregory A Kimble) (อดิญาณ์ ศรีเกษตริน, 2544) คิมเบิล กล่าวว่า "การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับการเสริมแรง (Learning as a relatively permanent change in behavioral potentiality that occurs as a result of reinforced practice)"

จากความหมายของการเรียนรู้ข้างต้นแยกกล่าวเป็นประเด็นสำคัญได้ 5 ประการ คือ

1. การที่กำหนดว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็แสดงว่าผลที่เกิดจากการเรียนรู้ จะต้องอยู่ใน รูปของพฤติกรรม ที่สังเกตได้ หลังจากเกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถทำสิ่งหรือเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อนการเรียนรู้ นั้น
2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวร นั่นก็คือพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้น จะไม่เป็นพฤติกรรมในช่วงสั้น หรือเพียงชั่วคราว และในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่พฤติกรรมที่คงที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีกต่อไป
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปอย่างทันทีทันใด แต่มันอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงศักยภาพ (Potential) ที่จะกระทำ สิ่งต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต การเปลี่ยนแปลง ศักยภาพนี้อาจแฝงอยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งอาจจะยังไม่ได้แสดงออกมา เป็นพฤติกรรมอย่างทันทีทันใดก็ได้
4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในตัวผู้เรียนนั้นจะเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือศักยภาพอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่นไม่ถือเป็นการเรียนรู้
5. ประสบการณ์หรือการฝึกต้องเป็นการฝึกหรือปฏิบัติที่ได้รับการเสริมแรง (Reinforced practice) หมายความว่า เพียงแต่ผู้เรียนได้ รับรางวัลหลังจากที่ตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในแง่ที่ว่า "รางวัล" กับ "ตัวเสริมแรง" (Reinforce) จะให้ความหมายเดียวกัน ต่างก็สื่อหมายถึงอะไรบางอย่างที่อินทรีย์ (บุคคล) ต้องการ

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

แสวงสุริย์ สำอางกุล (2531: 180) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นภาวะทางจิตใจชนิดหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ ประกอบขึ้นด้วย ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงออก

สุณีย์ ธีรดากร (2525: 153) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ อันทำให้บุคคลมีท่าทีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจแสดงท่าทีออกมาในท่าทางที่พอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 1-3) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความเชื่อของบุคคล สิ่งของการกระทำ และอื่นๆ

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติหมายถึงความรู้สึก หรือความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม หรือการปฏิบัติของบุคคล

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติมีที่มาจาก 2 ทาง คือ (ไพบูลย์ สุทธสุภา, 2525: 50)

1. ทัศนคติ เกิดจาก ประสบการณ์ของบุคคล
2. ทัศนคติ เกิดจาก คำนิยมและการตัดสินใจคำนิยม

องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component)
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component)
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมหรือการกระทำ (behavioral component or action tendency component)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทวีศักดิ์ วิยะชัย (2543) ได้ทำการศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่จาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้การเกษตรทฤษฎีใหม่คือ การแบ่งพื้นที่ ออกเป็นส่วนๆ และมีกิจกรรมการเกษตรหลายชนิด คิดเป็นร้อยละ 80 ของเกษตรกรทั้งหมด ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางพระราชดำริ เจ้าหน้าที่ควรมีการถ่ายทอด ความรู้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกษตรกรมีการรับรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง พื้นที่ทำการเกษตร ทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรเฉลี่ย 11.20 ไร่ สัดส่วนของพื้นที่สระน้ำ:ที่นา:ที่สวน:ที่อยู่อาศัยของ เกษตรกรสามารถแบ่งได้เป็น 8 รูปแบบ คือ 10:50:30:10 10:30:50:10 10:40:40:10 20:50:20:10 20:20:50:10 30:30:30:10 10:30:30:30 และ 40:30:20:10 ซึ่งการจัดสรรพื้นที่ดังกล่าวขึ้นอยู่กับ เงื่อนไขที่สำคัญคือ สภาพของพื้นที่ จำนวนสมาชิกในครอบครัว แหล่งน้ำ กิจกรรมการเกษตรและ การตลาด พืชที่เกษตรกรปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวพันธุ์ กข.6 ผลผลิตข้าวในปีที่ผ่านมาเฉลี่ยครอบครัว ละ 3,311.80 กก. ซึ่งเพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัวตลอดปี เกษตรกรมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อ ครัวเรือนเฉลี่ย 27,244.90 บาทต่อปี ถึงแม้เกษตรกรจะมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภค และมีการรับรู้ และการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ แต่เกษตรกรบางส่วนยังมีปัญหารายได้ไม่พอยังชีพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมหลักการทำ การเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มมากขึ้น การจัดสัดส่วนพื้นที่ทำการเกษตรอาจไม่จำเป็นต้องแย่งใน สัดส่วน 30:30:30:10 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและสภาพพื้นที่ จำนวนสมาชิกในครอบครัว แหล่งน้ำ กิจกรรมการเกษตรและตลาด รัฐบาลควรจัดหาสินค้าราคาถูกมาเพื่อเกษตรกรผู้ยึดไปใช้ในการ ขุดสระน้ำในไร่นาน และส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นรายได้เสริมให้กับเกษตรกร เช่น การปลูกผักปลอด สารพิษ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ในระยะที่ไม่ผลยังไม่ให้ผลผลิต

อดุลย์ วังศรีคุณ (2543) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ “ การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเข้มแข็ง : การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาภิมาน ” โดยการวิจัยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้เกิดความเข้มแข็ง วิธีการสังเคราะห์ งานวิจัยในประเด็นต่อไปนี้ 1.) ลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชน เข้มแข็ง 2.) องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง 3.) ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย ที่เรียกว่า การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาภิมาน ผลการวิจัยพบว่า 1.) ลำดับขั้นตอนของกระบวนการ เรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วยขั้นตอน5ประการคือ 1.1ชุมชนรับรู้และ

ตระหนักในปัญหา 1.2.สมาชิกในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา 1.3สมาชิกในชุมชนร่วมกันแสวงหาและเลือกแนวทางแก้ปัญหา 1.4สมาชิกชุมชนร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 1.5สมาชิกชุมชนร่วมกันปรับปรุงหากดำเนินการไม่สำเร็จชุมชนส่วนใหญ่รับรู้และตระหนักในปัญหา 2.) องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และเนื้อหา / องค์ความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรากฏในงานวิจัย 3.) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยภายในที่ปรากฏในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นที่ยอมรับนับถือ สมาชิกมีคุณธรรม จริยธรรม สมาชิกเห็นประโยชน์ของการพัฒนาร่วมกัน ความสัมพันธ์ในชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น ปัจจัยภายนอกที่ปรากฏในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่ ได้แก่ แนวคิดและการปฏิบัติของนักพัฒนาจากภายนอกการสนับสนุนจากองค์กร / แหล่งทรัพยากรภายนอก ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมอยู่บนพื้นฐานของประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

หนึ่งนุช ท่องมนต์วิทย์ (2544) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการผลิตทางการเกษตรของชุมชนชนบท จากการผลิตเพื่อยังชีพสู่การผลิตเพื่อขาย และอิทธิพลของระบบความเชื่อและความสัมพันธ์ของชุมชนชนบทที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตทางการเกษตร พบว่าการผลิตทางการเกษตรของบ้านห้วยไม้หก แต่เดิมมีลักษณะเป็นแบบยังชีพ คือทำการเกษตรสำหรับบริโภคในครัวเรือน ปัจจุบันบ้านห้วยไม้หก ไม่ได้ผลิตเพื่อบริโภคเพียงอย่างเดียว แต่มีการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นเงินรายได้ครอบครัว โดยเฉพาะการทำการผลิตพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ มะเขือเทศซึ่งต้องผ่านนายทุน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิต ได้แก่ คนในชุมชนซึ่งมีโอกาสได้ติดต่อกับชุมชนภายนอกมาก่อนและติดต่อนายทุนนำเอามะเขือเทศมาปลูกในหมู่บ้านการสนับสนุนของนายทุนในด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และการรับซื้อผลผลิต ปัจจัยของผู้ผลิตเอง ได้แก่ การมีเงินทุนว่าจ้างแรงงาน การมีที่ดินและการมีเหมืองฝายในชุมชน ทำให้มีน้ำเพียงพอในการเพาะปลูกการปลูกพืชเพื่อจำหน่ายมีผลต่อความเชื่อและความสัมพันธ์กับชุมชนในลักษณะที่ลดลง การผลิตแบบใหม่เป็นขั้นตอนการผลิตมากกว่าจึงไม่ต้องทำพิธีเลี้ยงเจ้าที่ การผลิตแบบใหม่ต้องดูแลอย่างดีทุกขั้นตอนมิฉะนั้นจะได้ผลผลิตไม่ดีและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะทำให้ได้ราคาไม่ดี ผู้ผลิตจึงต้องดูแลเอาใจใส่อย่างมาก

อนุพงศ์ ดาวรวงศ์ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ “ทฤษฎีใหม่” ประสบผลสำเร็จในเชิงปฏิบัติ ว่ามาจาก 5 ปัจจัยดังนี้ 1. การคัดเลือกเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ควรพิจารณาตามความจำเป็นและความพร้อมของเกษตรกรเอง โดยดูที่ความขยันหมั่นเพียร มีที่ดินเป็นของตนเอง มีทุนในการดำเนินงานบ้างพอสมควร 2. เกษตรกรมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรพอสมควร เต็มใจและพร้อมรับวิทยาการใหม่ๆ หากมีความสามารถในการถ่ายทอดวิธีการดำเนินงานให้กับผู้อื่นด้วยแล้ว ยังเป็นการดีที่จะช่วยให้เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขยายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งด้านความเหมาะสมและระยะเวลาที่วางแผนไว้ 3. ทฤษฎีใหม่ต้องอาศัยความร่วมมือกัน การประสานงานทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกรเองในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ การดำเนินงานตามขั้นตอนและการตลาดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 4. การจัดสรรพื้นที่ ควรพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานะอากาศ และภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ 5. การดำเนินงานอาศัยกระบวนการกลุ่ม สนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมร่วมกันและก่อให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มก่อน แล้วจึงขยายออกไปนอกกลุ่มใน

ชูเกียรติ ลิสุวรรณ (2534) ได้ศึกษา กระบวนการเรียนรู้ในท้องถิ่นชนบทภาคเหนือ ที่มีมาแต่เดิมเป็นระบบการถ่ายทอดความรู้ที่สืบทอดกันมา ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เหตุผลทางด้านทรัพยากรและสภาพการดำรงชีวิตในท้องถิ่นเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการเลือกเรียนวิชาของคนท้องถิ่น ความสำเร็จของบรรพบุรุษที่ผ่านมาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การถ่ายทอดความรู้ในครอบครัวมีการสืบทอดกันมา ปัจจัยหรือข้อจำกัดด้านการคมนาคมติดต่อของท้องถิ่นสมัยนั้น เป็นสาเหตุที่ประชาชนเลือกใช้วิชาการเรียนรู้ในชุมชนแทนการส่งลูกหลานไปเรียนพื้นที่ไกลๆ โดยระบบการเรียนรู้ในท้องถิ่น เริ่มจากการถ่ายทอดความรู้ภายในครอบครัว อาศัยสื่อต่างๆ ที่สามารถแสวงหาได้ในท้องถิ่นเป็นสื่อการสอน กระบวนการถ่ายทอดความรู้ใช้วิธีสอนและปฏิบัติจริงไปพร้อมกันผู้สอนคือผู้ใหญ่ในครัวเรือนที่มีประสบการณ์ในเนื้อหาวิชาที่ต้องการถ่ายทอดผู้เรียนคือลูกหลานหรือเครือญาติที่ต้องการได้รับความสำเร็จในอาชีพของบรรพบุรุษ การถ่ายทอดความรู้ในครอบครัวนี้จะเกิดขึ้นตลอดเวลา ผู้เรียนเมื่อชำนาญแล้วจะกลายเป็นผู้สอนคนในรุ่นหลังๆ ต่อไปนอกจากครอบครัว สถาบันการถ่ายทอดความรู้ได้แก่ วัด ปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยวิธีการถ่ายทอดความรู้ในวัดที่เด่นชัดที่สุด คือ การบวช เหตุผลอาจเนื่องมาจากขาดแคลนสถานศึกษา ฐานะยากจน ต้องการทดแทนพระคุณบิดามารดา หนีการเกณฑ์ทหารการคมนาคมไม่สะดวก ระบบการเรียนรู้ในระยะต่อมาเมื่อมีการพัฒนาทางการคมนาคมศูนย์กลางการเรียนรู้เปลี่ยนจากวัดไปเป็นโรงเรียน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน ตลอดจนสถานที่ที่คนจำนวนมากสามารถพบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ตามอรัยาศัย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของชำในหมู่บ้าน รวมทั้งภายในบ้านของชาวบ้านใน

ชุมชนบางคนเพื่อตอบสนองความสนใจด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน เช่น ต้องการที่จะติดต่อกับภายนอก ต้องการเปลี่ยนอาชีพ สนใจในอาชีพอื่น ฯลฯ โดยมีสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำพวกวิทยุ โทรทัศน์และสื่อสิ่งตีพิมพ์ กระตุ้นให้มีความต้องการเรียนรู้ ความรู้และเรื่องราวใหม่ๆ ต่อไปอีก

เอกพงศ์ จอมขันเงิน (2552) ทำการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำกรเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก มีรูปแบบการทำกรเกษตรคือทำนอย่างเดี่ยว ได้รับการฝึกอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่โดยเฉลี่ย 4.87 ครั้ง มีประสบการณ์ไปทัศนศึกษาดูงานเกษตรทฤษฎีใหม่โดยเฉลี่ย 4.01 ครั้ง โดยภาพรวมเกษตรกรมีการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ จากแหล่งต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย แหล่งข้อมูลที่สำคัญที่เกษตรกรได้รับข่าวสารมากที่สุดคือวิทยุโทรทัศน์เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก มีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยต่อการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ มีปัญหาการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง จากวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำกรเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรมีจำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2) จำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน 3) รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน 4) ลักษณะพื้นที่ทำกรเกษตรที่เป็นที่ราบ 5) ปริมาณการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ 6) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และ 7) ทัศนคติต่อการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่

ชุมพล จันทรพงศ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ด้านการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร แรงจูงใจในการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ ความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ และความสนใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ด้านการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่

สมชาย บริพันธ์ (2541) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ จังหวัดตรัง โดยแบ่งประชากรที่ใช้ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้มากในการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ และกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้น้อยในการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 48.3 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จากการศึกษปัจจัยทางด้านกายภาพชีวภาพ พบว่า เกษตรกรในกลุ่มที่ 1 มีลักษณะพื้นที่และรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการทำกรเกษตรทฤษฎีใหม่ และมีความเป็นไปได้มากกว่าเกษตรกรกลุ่มที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางด้านกายภาพชีวภาพของ

เกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า พื้นที่ถือครองทั้งหมด พื้นที่การเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกไม้ผล มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ 1 มีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายไม่สามารถทำการเกษตรเลี้ยงตนเองได้ ในขณะที่เกษตรกรกลุ่มที่ 2 มีรายได้มากกว่ารายจ่าย เนื่องจากมีพื้นที่การเกษตรมากกว่า และมีการใช้แรงงานมีประสิทธิภาพมากกว่า ฉะนั้นการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่กับเกษตรกรกลุ่มที่ 1 จึงเน้นการประหยัด อดออม และเพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาการใช้แรงงานในครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ น้อยถึงปานกลาง ซึ่งคิดว่าสามารถทำได้และคาดว่าจะประสบผลสำเร็จ แต่อยากให้ภาครัฐสนับสนุนปัจจัยการผลิต เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ตลาดจำหน่ายผลผลิต แหล่งน้ำ และคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมระหว่างเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า ตัวแปรมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไพโรจน์ และคณะ (2540: 1–9 อ้างใน สมชาย บริพันธ์, 2541: 15) ได้สรุปจากการศึกษาตัวอย่างระบบเกษตรกรรมผสมผสานตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ซึ่งจัดทำแปลงที่ฝ่ายวิจัยระบบเกษตรกรรม สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โดยเริ่มดำเนินการปี พ.ศ. 2538 ในพื้นที่ 13 ไร่ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 พื้นที่นา 3 ไร่ (23%) จัดกิจกรรมระบบการปลูกพืช ข้าว – พืชไร่/พืชผัก ส่วนที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชอื่น และสวนไม้ผล 5.4 ไร่ (42%) ปรับปรุงพื้นที่นาโดยขุดร่อง ขนาดร่องสวนกว้าง 10 เมตร กิจกรรมไม้ผล 3.5 ไร่ พืชผัก 1.5 ไร่ พืชอื่น ๆ 0.4 ไร่ ส่วนที่ 3 พื้นที่แหล่งน้ำ 2.6 ไร่ (20%) ประกอบด้วยบ่อ 10 x 74 x 1.5 เมตร และ 21 x 33 x 1.5 เมตร และคูน้ำร่องสวนกว้าง 4 เมตร ยาว 120 เมตร ลึก 1.5 เมตร จำนวน 6 ร่อง ปริมาณน้ำกักเก็บ 6,200 ลูกบาศก์เมตร และแหล่งน้ำสำรองนอกพื้นที่ 5,000 ลูกบาศก์เมตร ระบบให้น้ำแบบ Sprinkler ส่วนที่ 4 พื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 2 ไร่ (15%) เป็นพื้นที่บริเวณบ้านถนน สวนหย่อม พืชผักสวนครัว และโรงเลี้ยงสัตว์ ในการดำเนินงานโครงการในรอบ 3 ปี พบว่า ปีที่ 1 และ 2 รายได้ยังไม่คืนทุนทั้งหมด และรายได้สุทธิ 23,955 บาท หนึ่งหากไม่คิดค่าชุดสระซึ่งโดยทั่วไปหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนค่าชุดสระ จะมีรายได้สุทธิดังนี้ 9,283 บาท 42,715 บาท และ 70,051 ในปีที่ 1, 2, 3 ตามลำดับ

สรุปการจัดทำแปลงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งลักษณะพื้นที่เป็นนาลุ่มมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,950 – 2,200 มม./ปี วันฝนตก 140 – 150 วัน ดำเนินการจัดทำในพื้นที่ 13 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนคือ ทำนา 3.5 ไร่ (ร้อยละ 23) ปลูกไม้ยืนต้น 5.4 ไร่ (ร้อยละ 42) แหล่งน้ำ 2.6 ไร่ (ร้อยละ 20) และที่อยู่อาศัย 1.5 ไร่ (ร้อยละ 15) กิจกรรมประกอบด้วย ปลูกข้าวตามด้วยพืชไร่ ขุดร่องสวนปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และเลี้ยงสัตว์ มี

การใช้น้ำจากแหล่งน้ำประมาณ 3,034 ลูกบาศก์เมตร ผลการดำเนินการทำให้มีข้าวบริโภคเพียงพอตลอดปีและมีรายได้สุทธิในช่วงระยะ 3 ปี ประมาณ 107,647 บาท

ภาคสรุป

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ยากจนเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำการเกษตรไม่มากประมาณ 5-10 ไร่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และช่วยแก้ปัญหาสังคมที่เกิดจากการอพยพกลับสู่ภูมิลำเนาของเกษตรกรที่ว่างงาน

หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย โดยจังหวัดต่างๆ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาการเกษตร เพื่อยกระดับรายได้ ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาปรับแผนการดำเนินการ โดยการเร่งรัดเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการผลิตภาคการเกษตร ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรและแรงงานด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ เงินทุน ตามศักยภาพของงบประมาณที่มีขีดจำกัดให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีใหม่นี้ไม่ใช่สูตรสำเร็จ ที่จะกระทำได้โดยง่ายอย่างที่ทุกคนคิด จะต้องมีการดำเนินการอย่างระมัดระวัง และมีปัจจัยเสริมหลายประการเป็นส่วนประกอบ และต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะกรมชลประทานซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรมีน้ำไว้ใช้อุปโภคบริโภค และทำการเกษตร

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ ความหมายการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเรียนรู้คือ การรับรู้ การศึกษา การวิจัย อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวก็ถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ และกระบวนการเรียนรู้ คือขั้นตอนในแต่ละขั้นรวมกันจึงเกิดเป็นการเรียนรู้ จากการศึกษากระบวนการเรียนรู้ทำให้ผู้ศึกษานำขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของออร์สรี งามวิทยาพงศ์ (2549) มาเป็นตัวแปรตาม ซึ่งกล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลเพื่อพัฒนาขึ้นเป็นการเรียนรู้ในทางสร้างสรรค์ใหม่ ดังนี้ 1) การรับรู้ (Reception) ขั้นตอนพื้นฐานที่บุคคลรับเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย 2) การเข้าใจ (Comprehension) บุคคลสามารถมองเห็นถึงความหมาย และเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลที่รับรู้มา 3) การปรับเปลี่ยน (Transformation) การเรียนรู้ที่แท้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

ในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนวิธีคิด การเปลี่ยนพฤติกรรม ในสิ่งที่รับรู้ และเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากการตระหนักรู้ของบุคคลเอง กระบวนการเรียนรู้ของออร์ศรี จามวิทยา พงศ์ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิด ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการตรวจเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัด เชียงใหม่ ในด้าน 1) การรับรู้ (Reception) 2) การเข้าใจ (Comprehension) และ 3) การปรับเปลี่ยน (Transformation)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยไว้ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกษตรกร หมู่ 5 บ้านป่าลัน ตำบล
บ้านโป่ง อำเภอร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เหตุผลที่เลือกดำเนินการวิจัยในพื้นที่นี้ ทั้งนี้เนื่องจากหมู่
5 บ้านป่าลัน มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบและมีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นเป็นกลุ่มๆ และมีการเข้าร่วม
การฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ทุกครั้งที่มีการจัดฝึกอบรม ในขณะที่หมู่บ้านอื่นๆ อีก 7 หมู่
มีลักษณะเป็นพื้นที่ภูเขาที่มีประชาชนอาศัยอยู่กระจัดกระจายทำให้เข้าร่วมการฝึกอบรมค่อนข้าง
น้อย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นเกษตรกรหมู่ 5 บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง
อำเภอร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งสิ้น 267 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมเป็นหลัก จากทะเบียนเกษตรกรเทศบาลตำบลบ้านโป่ง (2554)

การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 267 ครัวเรือน
กำหนดขนาดของตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรที่ถูกต้อง โดยกำหนดให้
มีความคลาดเคลื่อน 0.05 โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{n}{1 + N(e)^2}$$

$$n = \frac{267}{1 + 267(0.05)^2}$$

$$n = 160$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม 160 ครั้วเรือน

เมื่อคำนวณแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้แล้ว ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนประชากร ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายจากรายชื่อของครั้วเรือนหมู่ 5 บ้านป่าตัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมคือ แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่างๆตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด (open – ended questions) และคำถามแบบปิด (close – ended questions) โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นๆ ของเกษตรกร

1. รวบรวมข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา สมาชิกในครั้วเรือน และจำนวนแรงงานในครั้วเรือน
2. รวบรวมข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง รายได้ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร
3. รวบรวมข้อมูลปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสิทธิภาพในการทำการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และประสิทธิภาพในการฝึกอบรม
4. รวบรวมข้อมูลปัจจัยด้านทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าลั่น ตำบลบ้านโป่ง-อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การรับรู้ (reception) 2) การเข้าใจ (comprehension) และ 3) การปรับเปลี่ยน (transformation)

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบเครื่องมือ

ในการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดี มีคุณค่าและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ได้มีการทดสอบเครื่องมือนำไปใช้ตามขั้นตอนดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ งานวิจัยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวทางในการตรวจเอกสาร เพื่อจะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยคณะกรรมการที่ปรึกษาในการวิจัยเพื่อตรวจสอบความชัดเจนและความเหมาะสมของข้อความแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. การทดสอบการเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสัมภาษณ์กับเกษตรกรในเขตพื้นที่หมู่ 5 บ้านป่าลั่น ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาและเพิ่มเติมหรือแก้ไขแบบสัมภาษณ์ และนำผลการทดสอบการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

s_i^2 = คะแนนความแปรปรวนของรายการแต่ละข้อ

s_x^2 = คะแนนความแปรปรวนของทั้งฉบับ

นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปสัมภาษณ์เกษตรกร โดยมีความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.70 และความเข้าใจในภาษาเนื้อหาที่ตอบสนองทุกวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบแก้ไข

ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นมีดังนี้

ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

กระบวนการเรียนรู้ด้านการรับรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

กระบวนการเรียนรู้ด้านการเข้าใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

กระบวนการเรียนรู้ด้านการปรับเปลี่ยน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

กระบวนการเรียนรู้โดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย อาทิ เช่น สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เทศบาลตำบลบ้านโป่ง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมของเกษตรกร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยค่าสถิติร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่และจัดลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic means) เพื่อวัดความแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดการกระจาย

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (weight mean score: WMS) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้น อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้มาตรวัดอันดับ (rating scale) เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะการตอบเป็นการประเมินความมากน้อย ใช้มาตรวัดตามวิธีของ Likert พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531: 114) โดยกำหนดให้ผู้ตอบมี 5 คำตอบ เช่น

การเรียนรู้มากที่สุด	เท่ากับ 5
การเรียนรู้มาก	เท่ากับ 4
การเรียนรู้ปานกลาง	เท่ากับ 3
การเรียนรู้น้อย	เท่ากับ 2
การเรียนรู้น้อยที่สุด	เท่ากับ 1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้ตามความเป็นจริงมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อตีความหมายให้เป็น "มาก" "ปานกลาง" "น้อย" ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531: 114)

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68-5.00	ระดับกระบวนการเรียนรู้มาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.67	ระดับกระบวนการเรียนรู้ปานกลาง
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33	ระดับกระบวนการเรียนรู้น้อย

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของเกษตรกร หมู่บ้านป่าล้น อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สำหรับตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นมาตรานามบัญญัติ (nominal scale) ดังสูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

เมื่อ O_i แทน ความถี่ที่สังเกตได้ในกลุ่มที่ i

E_i แทน ความถี่ที่คาดหวังในกลุ่มที่ i

N แทน จำนวนทั้งหมดของความถี่ที่สังเกตได้

ระยะเวลาการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น ประมาณ 12 เดือน คือ ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2556 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ 2) กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) ปัญหา และอุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร หมู่ 5 บ้านป่าตัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 160 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ตามแบบของ Yamane การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและวิจารณ์ผลการวิจัยในขอบเขตของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นๆ ของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยอื่นๆ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 4 ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยอื่นๆ ของผู้ให้ข้อมูล

ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 75.00 เป็นเพศชาย และร้อยละ 25.00 เป็นเพศหญิง (ตาราง 2)

อายุ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 48.64 ปี โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่อายุน้อยที่สุดคือ 23 ปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากที่สุดคือ 67 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 37.50 มีอายุระหว่าง 41-50

ปี รองลงมา ร้อยละ 31.25 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 20.00 มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และ ร้อยละ 11.25 มีอายุมากกว่า 60 ปี (ตาราง 2)

สถานภาพสมรส

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.10 มีสถานภาพสมรสแล้ว รองลงมา ร้อยละ 10.00 มีสถานภาพโสด และ ร้อยละ 6.90 มีสถานภาพหย่าร้าง (ตาราง 2)

ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 37.50 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 27.50 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 19.38 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.63 จบการศึกษาในระดับ ปวช. ร้อยละ 3.13 จบการศึกษาในระดับ ปวส. และ ร้อยละ 1.88 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ตามลำดับ (ตาราง 2)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผู้ให้ข้อมูลมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คน ผู้ให้ข้อมูลที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุดคือ 2 คน และมากที่สุดคือ 6 คน โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 31.12 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 คน และ 4 คน ในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 20.63 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5 คน ร้อยละ 11.25 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 คน และ ร้อยละ 5.63 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 6 คน ตามลำดับ (ตาราง 2)

จากผลการศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แสดงให้เห็นว่าในการทำอาชีพเกษตรกรกรรมของไทยเพศชายยังมีบทบาทสำคัญในกระบวนการผลิต เนื่องจากยังจำเป็นต้องใช้แรงงานเป็นปัจจัยในการผลิต แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่เป็นเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องมาจากสามีตายหรือหย่าร้างกับสามี โดยผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 48.64 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ซึ่งถือว่าอยู่ในช่วงอายุวัยผู้ใหญ่ และมีความพร้อมที่จะมีครอบครัว ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและหน้าที่การงาน และมีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 4 คน ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนนิยมจะมีบุตรเพียง 1 หรือ 2 คน เนื่องจากนโยบายวางแผนครอบครัว และผู้ให้ข้อมูลมีการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับกำหนดถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ปัจจุบันมีการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้เกษตรกรมีโอกาสในการเข้าถึงระบบการศึกษามากขึ้น

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
(n=160)		
เพศ		
ชาย	120	75.00
หญิง	40	25.00
อายุ (ปี)		
40 หรือต่ำกว่า	32	20.00
41-50	60	37.50
51-60	50	31.25
61 หรือมากกว่า	18	11.25
$\bar{X} = 48.64$	SD = 9.01	Min-Max = 23-67
สถานภาพสมรส		
โสด	16	10.00
สมรส	133	83.10
หย่าร้าง	11	6.90
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	60	37.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	27.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	31	19.38
ปวช.	17	10.63
ปวส.	5	3.13
ปริญญาตรี	3	1.88
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
2	18	11.25
3	50	31.25
4	50	31.25
5	33	20.63
6	9	5.63
$\bar{X} = 3.78$	SD = 1.07	Min-Max = 2-6

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะการถือครองที่ดิน

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 98.75 มีลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 18.13 เช่าผู้อื่น และร้อยละ 3.13 ใช้ประโยชน์ในที่ดินฟรี (ตาราง 3) แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากที่ดินที่ได้รับการสืบทอดมรดกจากบรรพบุรุษ

จำนวนพื้นที่ถือครอง

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ยประมาณ 12 ไร่ มีจำนวนพื้นที่ถือครองน้อยที่สุดคือ 2 ไร่ และมากที่สุดคือ 39 ไร่ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.63 มีจำนวนพื้นที่ถือครองจำนวน 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 26.25 มีจำนวนพื้นที่ถือครองจำนวน 11-15 ไร่ ร้อยละ 14.38 มีจำนวนพื้นที่ถือครองจำนวน 16-20 ไร่ ร้อยละ 12.50 มีจำนวนพื้นที่ถือครองจำนวน 1-5 ไร่ และมีเพียงร้อยละ 6.25 เท่านั้นที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ (ตาราง 3) แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ถือครองประมาณ 12 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ดินที่พ่อแม่หรือบรรพบุรุษแบ่งจัดสรรให้

อาชีพการเกษตรที่ดำเนินการ

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 95.63 ประกอบอาชีพปลูกไม้ผล รองลงมาร้อยละ 62.50 ประกอบอาชีพปลูกผัก ร้อยละ 48.13 ประกอบอาชีพทำนา และร้อยละ 4.48 ประกอบอาชีพเกษตรอื่นๆ ตามลำดับ (ตาราง 3) แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกไม้ผลมากกว่าการทำเกษตรชนิดอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปลูกไม้ผลจะให้ผลผลิตในระยะยาว โดยเฉพาะลำไยและลิ้นจี่ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญในภาคเหนือ

รายได้ในภาคการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 101,523.91 บาทต่อปี มีรายได้ต่ำสุด 11,000 บาทต่อปี และรายได้สูงสุด 294,000 บาทต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 35.00 มีรายได้ในภาคการเกษตรระหว่าง 40,001-80,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 27.50 มีรายได้ในภาคการเกษตรระหว่าง 80,001-120,000 บาทต่อปี ร้อยละ 18.13 มีรายได้ในภาคการเกษตรระหว่าง 120,001-160,000 บาท ร้อยละ 11.25 มีรายได้ในภาคการเกษตรมากกว่า 160,000 บาทต่อปี และร้อยละ 8.13 มีรายได้ในภาคการเกษตรไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี (ตาราง 3)

รายได้นอกภาคการเกษตร

จากการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 66.88 มีรายได้นอกภาคการเกษตร และร้อยละ 33.13 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 11,03.02 บาทต่อปี มีรายได้ต่ำสุด 7,00 บาท และรายได้มากที่สุด 76,000 บาท โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 30.84 มีรายได้นอกภาคการเกษตรไม่เกิน 3,000 บาท รองลงมาร้อยละ 26.17 มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่า 15,000 บาทต่อปี ร้อยละ 20.56 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 3,001-6,000 บาท ร้อยละ 10.28 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 6,001-9,000 บาทต่อปี ร้อยละ 8.41 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 12,001-15,000 บาทต่อปี และร้อยละ 3.74 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 9,001-12,000 บาทต่อปี ตามลำดับ (ตาราง 3)

รายได้รวมทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 190,350.14 บาทต่อปี มีรายได้รวมต่ำสุด 20,000 บาท และรายได้รวมสูงสุด 294,000 บาท โดยผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 31.25 มีรายได้รวมระหว่าง 60,001-100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 21.25 มีรายได้รวมระหว่าง 100,001-140,000 บาท ร้อยละ 20.00 มีรายได้รวมไม่เกิน 60,000 บาท ร้อยละ 15.63 มีรายได้รวมระหว่าง 140,000-180,000 บาท ร้อยละ 8.13 มีรายได้รวมระหว่าง 180,001-220,000 บาท และร้อยละ 3.75 มีรายได้รวมมากกว่า 220,000 บาท (ตาราง 3)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ทั้งรายได้ในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ทั้งนี้เนื่องมาจากในการทำการเกษตรนั้น ไม่ได้ดำเนินการตลอดทั้งปี ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพที่เกษตรกรดำเนินการประกอบด้วยการปลูกไม้ผล การปลูกผัก และการทำนา โดยเฉพาะการปลูกผักและการทำนา จะดำเนินการได้ในบางช่วงเวลาหรือตามฤดูกาล ทำให้มีช่วงเวลาที่ว่าง ผู้ให้ข้อมูลก็จะไปประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น การรับจ้าง เป็นต้น

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 68.13 ใช้เงินทุนของตนเองในการทำการเกษตร มีเพียงร้อยละ 31.87 ที่ทำการกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในการเกษตร โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 74.51 กู้ยืมจากธนาคาร ธกส. และร้อยละ 25.49 กู้ยืมมาจากธนาคารพาณิชย์ (ตาราง 3) แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองในการทำการเกษตร ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลมีการทำการเกษตรที่หลากหลาย เช่น การปลูกไม้ผล การปลูกผัก และการทำนา จึงทำให้ได้รับรายได้อย่างต่อเนื่อง และมีการนำเงินทุนมาลงทุนในการทำการเกษตรต่อไป

เงินออม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 96.25 มีการออมเงิน มีเพียงร้อยละ 3.75 ที่ไม่มีการออมเงิน โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีการออมเงินมีเงินออมเฉลี่ย 26,315.84 บาทต่อปี มีเงินออมน้อยที่สุด 600 บาทต่อปี และมากที่สุด 60,000 บาทต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีเงินออมระหว่าง 12,001-14,000 บาท รองลงมาร้อยละ 26.25 มีเงินออมระหว่าง 10,001-12,000 บาทต่อปี ร้อยละ 13.75 มีเงินออมไม่เกิน 10,000 บาทต่อปี และร้อยละ 11.25 มีเงินออมมากกว่า 14,000 บาทต่อปี (ตาราง 3) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีเงินออม ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากการดำเนินภารกิจกรมทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทั้งรายได้จากการปลูกไม้ผล การทำนา และการปลูกผัก

ตาราง 3 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ

(n=160)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดิน*		
เช่าผู้อื่น	29	18.13
ของตนเอง	158	98.75
ใช้ประโยชน์ฟรี	5	3.13
จำนวนพื้นที่ถือครอง (ไร่)		
1-5	20	12.50
6-10	65	40.63
11-15	42	26.25
16-20	23	14.38
มากกว่า 20	10	6.25
$\bar{X} = 11.82$	SD = 6.08	Min-Max = 2-39
อาชีพการเกษตรที่ดำเนินการ*		
ปลูกไม้ผล	153	95.63
ปลูกผัก	100	62.50
ทำนา	77	48.13
อื่นๆ (การเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ หมู)	7	4.38

ตาราง 3 (ต่อ)

(n=160)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
รายได้ในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
40,000 หรือต่ำกว่า	13	8.13
40,001-80,000	56	35.00
80,001-120,000	44	27.50
120,001-160,000	29	18.13
160,001 หรือมากกว่า	18	11.25
$\bar{X} = 101,523.91$	$SD = 54,612.98$	Min-Max = 11,000-294,000
รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
ไม่มี	53	33.13
มี	107	66.88
3,000 หรือต่ำกว่า	33	30.84
3,001-6,000	22	20.56
6,001-9,000	11	10.28
9,001-12,000	4	3.74
12,001-15,000	9	8.41
15,001 หรือมากกว่า	28	26.17
$\bar{X} = 11,03.02$	$SD = 13,674.45$	Min-Max = 7,000-76,000
รายได้รวมทั้งหมด (บาทต่อปี)		
60,000 หรือต่ำกว่า	32	20.00
60,001-100,000	50	31.25
100,001-140,000	34	21.25
140,001-180,000	25	15.63
180,001-220,000	13	8.13
220,001 หรือมากกว่า	6	3.75
$\bar{X} = 190,350.14$	$SD = 54,871.84$	Min-Max = 20,000-294,000

ตาราง 3 (ต่อ)

(n=160)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร		
ตนเอง	109	68.13
กู้ยืม	51	31.87
กู้จากธนาคาร	13	25.49
กู้จาก ธ.ก.ส.	38	74.51
เงินออม (บาทต่อปี)		
ไม่มี	6	3.75
มี	154	96.25
10,000 หรือต่ำกว่า	22	13.75
10,001-12,000	42	26.25
12,001-14,000	72	45.00
14,001 หรือมากกว่า	18	11.25
$\bar{X} = 26,315.84$	$SD = 15,476.70$	Min-Max = 600-60,000

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ลักษณะทางสังคม

ในการศึกษาลักษณะทางสังคม ประกอบไปด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ประสิทธิภาพในการทำการเกษตร ประสิทธิภาพฝึกรอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 74.38 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และมีเพียงร้อยละ 25.63 เท่านั้นที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร (ตาราง 4) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลมีลักษณะการทำเกษตรเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวและที่เหลือก็จะทำการจำหน่าย จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตรต่างๆ มากนัก

ประสบการณ์ในการทำเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมาเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 25.02 ปี มีประสบการณ์น้อยที่สุด 2 ปี และมากที่สุด 50 ปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีประสบการณ์ในการทำเกษตรระหว่าง 21-30 ปี รองลงมาร้อยละ 30.62 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 12.50 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรมากกว่า 30 ปี และร้อยละ 6.88 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรไม่เกิน 10 ปี (ตาราง 4) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมาเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้เนื่องมาจากเมื่อเรียนจบในระดับการศึกษาภาคบังคับแล้วก็ออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน และเมื่อถึงวัยที่จะมีครอบครัวก็แยกครอบครัวออกไปประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นของตนเอง

ประสบการณ์ฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีเพียงร้อยละ 13.12 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ตาราง 4) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในรอบปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นที่หมู่ 5 บ้านป่าตัน ตำบลบ้านโป่ง ได้รับการอบรมส่งเสริมเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเทศบาลตำบลบ้านโป่ง ในงบประมาณปี 2554 ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาอบรมในช่วงเวลาดังกล่าวแล้ว ทำให้ในปีที่ผ่านมาจึงทำให้ไม่ได้รับการฝึกอบรม

สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.88) เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และมีเพียงร้อยละ 8.12 ที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 80.85 ได้รับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาร้อยละ 71.43 ได้รับข่าวสารจากวิทยุ ร้อยละ 40.82 ได้รับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 34.01 ได้รับข่าวสารจากชุมชนอื่น ร้อยละ 21.09 ได้รับข่าวสารจากสื่อวารสาร ร้อยละ 14.29 ได้รับข่าวสารจากสื่อแผ่นพับ และร้อยละ 6.12 ได้รับข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อแผ่นป้ายโฆษณา ในสัดส่วนที่เท่ากัน ตามลำดับ (ตาราง 4) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีไว้รับชมสาระบันเทิงและข่าวสารต่างๆ ในทุกครัวเรือน

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 66.25 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และร้อยละ 33.75 ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเลยในรอบปีที่ผ่านมา โดยผู้ให้ข้อมูลมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 3 ครั้งต่อปี โดยมีการติดต่อน้อยที่สุด 1 ครั้งต่อปี และมากที่สุด 12 ครั้งต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 57.41 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1-2 ครั้งต่อปี รองลงมาร้อยละ 27.78 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3-4 ครั้งต่อปี ร้อยละ 5.56 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 5-6 ครั้งต่อปี และมากกว่า 9 ครั้งต่อปี ในสัดส่วนที่เท่ากัน และร้อยละ 3.70 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 7-8 ครั้งต่อปี ตามลำดับ (ตาราง 4) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้เนื่องมาจากในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่บางครั้งอาจจะไม่มีความเข้าใจในเรื่องบางเรื่องก็จะมีการสอบถามไปยังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรก็จะมีการไปตรวจเยี่ยมเกษตรกรอย่างสม่ำเสมออยู่แล้ว

ตาราง 4 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางสังคม

ลักษณะทางสังคม	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
(n=160)		
การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร		
ไม่เป็น	119	74.38
เป็น	41	25.63
ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)		
ไม่เกิน 10	11	6.88
11-20	49	30.62
21-30	80	50.00
31 หรือมากกว่า	20	12.50
$\bar{X} = 25.02$ $SD = 7.97$ $Min-Max = 2-50$		
ประสบการณ์ฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตร		
ทฤษฎีใหม่		
เคย	21	13.12
ไม่เคย	139	86.88
สื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ *		
ไม่เคย	13	8.12
เคย	147	91.88
โทรทัศน์	119	80.95
วิทยุ	105	71.43
หนังสือพิมพ์	60	40.82
ชุมชนอื่น	50	34.01
วารสาร	31	21.09
แผ่นพับ	21	14.29
อินเทอร์เน็ต	9	6.12
แผ่นป้ายโฆษณา	9	6.12

ตาราง 4 (ต่อ)

(n=160)		
ลักษณะทางสังคม	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้งต่อปี)		
ไม่เคย	106	66.25
เคย	54	33.75
1-2	31	57.41
3-4	15	27.78
5-6	3	5.56
7-8	2	3.70
9 หรือมากกว่า	3	5.56
$\bar{X} = 2.78$	$SD = 2.84$	$Min-Max = 1-12$

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

จากการศึกษา (ตาราง 4) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับเห็นด้วย คือ 1) เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการผลิตพืชผลการเกษตรเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงในครัวเรือน หากผลผลิตเหลือจึงจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 4.31) 2) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 4.30) 3) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดหนี้สินต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.18) 4) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยสร้างความอบอุ่น ความสามัคคีภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.14) 5) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้มีรายได้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.13) 6) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตไว้บริโภค หากผลผลิตเหลือจึงนำไปขายทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี (ค่าเฉลี่ย 4.11) 7) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรต้องมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ประหยัด และมีทักษะความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.10) 8) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการระบาดของโรค และแมลง (ค่าเฉลี่ย 3.99) 9) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้มีการกระจายแรงงานของสมาชิกในครัวเรือนให้ทำงานทำตลอดปี (ค่าเฉลี่ย 3.99) 10) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความเสี่ยงเรื่องราคาผลผลิตจากระบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.95) 11) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.94) 12) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการนำเศษวัสดุ

เหลือใช้ที่ได้จากในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การเพาะเห็ด ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 3.94) 13) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.93) 14) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทางด้าน การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.91) 15) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำใน การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.89) และ 16) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้สภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทำ การเกษตรดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.84) มีทัศนคติในระดับเห็นด้วยปานกลางในประเด็น 1) การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ช่วยลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 3.59) 2) เกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ถือครอง คือ น้ำ: นาข้าว :ทำสวน :ที่อยู่อาศัย ใน สัดส่วน 30 :30 :30 :10 (ค่าเฉลี่ย 3.49) 3) เกษตรทฤษฎีใหม่มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย 3.44) และ 4) เกษตรทฤษฎีใหม่มีหลักการปฏิบัติที่ยู่ยาก ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

(n=160)

ทัศนคติ	ระดับทัศนคติ			ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ทัศนคติ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง น้อย			
เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการผลิตพืชผลการเกษตรเพื่อ บริโภคอย่างพอเพียงในครัวเรือน หากผลผลิตเหลือจึง จัดจำหน่าย	50 (31.25)	110 (68.75)	-	4.31	0.47	มาก
เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	64 (40.00)	80 (50.00)	16 (10.00)	4.30	0.64	มาก
เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดหนี้สินต่างๆได้	41 (25.63)	107 (66.88)	12 (7.50)	4.18	0.55	มาก
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยสร้างความอบอุ่น ความ สามัคคีภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี	22 (13.75)	138 (86.25)	-	4.14	0.35	มาก
เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้มีรายได้อีกมากขึ้น	26 (16.25)	129 (80.63)	5 (3.13)	4.13	0.42	มาก
เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตไว้บริโภค หากผลผลิตเหลือจึงนำไปขายทำให้มีรายได้ตลอดทั้ง ปี	40 (25.00)	97 (60.63)	23 (14.38)	4.11	0.62	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ทัศนคติ	ระดับทัศนคติ					ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ทัศนคติ
	มาก		ปาน กลาง		น้อย ที่สุด		
	มากที่สุด	มาก	มาก	กลาง			
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรต้องมีความเข้มแข็งเป็นพิเศษ อดทน ประหยัด และมีทักษะความรู้	30 (18.75)	123 (76.88)	-	7 (4.38)	-	4.10	0.60 มาก
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการระบาดของโรคและแมลง	16 (10.00)	127 (79.38)	17 (10.63)	-	-	3.99	0.46 มาก
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้มีการกระจายแรงงานของสมาชิกในครัวเรือนให้ทำงานทำตลอดปี	13 (8.13)	132 (82.50)	15 (9.38)	-	-	3.99	0.42 มาก
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความเสี่ยงเรื่องราคาผลผลิตจากระบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยว	9 (5.63)	134 (83.75)	17 (10.63)	-	-	3.95	0.40 มาก
เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากขึ้น	7 (4.38)	136 (85.00)	17 (10.63)	-	-	3.94	0.38 มาก
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการนำเทคโนโลยีที่ได้จากในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การเพาะเห็ด ฯลฯ	9 (5.63)	142 (88.75)	-	9 (5.63)	-	3.94	0.53 มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

	ระดับทัศนคติ										ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ทัศนคติ
	ทัศนคติ					ทัศนคติ						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจาก ชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง	-	149 (93.13)	11 (6.88)	-	-	3.93	0.25	มาก				
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยเพิ่มปริมาณและคุณภาพของ ผลผลิตทางการเกษตร	-	146 (91.25)	14 (8.75)	-	-	3.91	0.28	มาก				
เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความเสียหายต่อการขาดแคลนน้ำใน การเกษตร	9 (5.63)	127 (79.38)	21 (13.13)	3 (1.88)	-	3.89	0.50	มาก				
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้สภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทำ การเกษตรดีขึ้น	-	134 (83.75)	26 (16.25)	-	-	3.84	0.37	มาก				
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการใช้ปัจจัยการผลิตจาก ภายนอก เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ฯลฯ	9 (5.63)	106 (66.25)	15 (9.38)	30 (18.75)	-	3.59	0.86	ปานกลาง				
เกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ถือครอง คือ นำ: นาข้าว : ทำสวน : ที่อยู่อาศัย ในสัดส่วน 30 : 30 : 30 : 10 เกษตรทฤษฎีใหม่มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง	24 (15.00)	53 (33.13)	53 (33.13)	29 (18.13)	1 (0.63)	3.44	0.98	ปานกลาง				

ตาราง 5 (ต่อ)

ทัศนคติ	ระดับทัศนคติ			ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ทัศนคติ
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด		
เกษตรทฤษฎีใหม่มีหลักการปฏิบัติที่ยุ่งยาก ซับซ้อน	3 (1.88)	35 (21.88)	29 (18.13)	3.44 0.81	ปานกลาง
รวม				3.93 0.21	มาก

หมายเหตุ การแปลผลระดับทัศนคติ

เห็นด้วยมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00
เห็นด้วยน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33

เห็นด้วยปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67

ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูล

ผลการศึกษาดารง 6 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีกระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.73) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในระดับปานกลางในด้านการรับรู้ และด้านความเข้าใจ (ค่าเฉลี่ย 3.02 และ 2.86 ตามลำดับ) และมีการเรียนรู้ในระดับน้อยในด้านการปรับเปลี่ยน (ค่าเฉลี่ย 2.32)

ตาราง 6 ระดับกระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

กระบวนการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการเรียนรู้
การรับรู้	3.02	0.51	ปานกลาง
การเข้าใจ	2.86	0.48	ปานกลาง
การปรับเปลี่ยน	2.32	0.54	น้อย
รวม	2.73	0.41	ปานกลาง

ด้านการรับรู้

ผลการศึกษาด้านการรับรู้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการรับรู้โดยรวมในระดับการเรียนรู้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.02) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในระดับการเรียนรู้มากในประเด็น 1) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.84) มีการเรียนรู้ในระดับปานกลางในประเด็น 1) ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ไม้เฒ่า ไม้ใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปลูกพืชหมุนเวียน (ค่าเฉลี่ย 3.51) 2) ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำส้มควันไม้ ตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.31) 3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสารกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมน (น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพรไล่แมลง ปุ๋ยฮอร์โมนจากสัตว์) (ค่าเฉลี่ย 3.31) 4) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูหลุม ตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.17) 5) ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 2.70) 6) สามารถอธิบายเกี่ยวกับความแตกต่าง ระหว่าง เกษตรประณีต , เกษตรทฤษฎีใหม่ , เกษตรผสมผสานได้ (ค่าเฉลี่ย 2.69) 7) ความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่นการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4

ส่วน (ค่าเฉลี่ย 2.67) 8) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.67) และ 9) ได้รับข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในรอบปีที่ผ่านมา (ค่าเฉลี่ย 2.64) ตามลำดับ (ตาราง 7)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการรับรู้ในประเด็นการได้รับข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในรอบปีที่ผ่านมา น้อยกว่าประเด็นอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในตาราง 4 ที่พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในรอบปีที่ผ่านมา

ด้านการเข้าใจ

ผลการศึกษาด้านการเข้าใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการเข้าใจโดยรวมในระดับการเข้าใจปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.86) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเข้าใจในระดับปานกลางในประเด็น 1) ความเข้าใจในสวัสดิการต่างๆ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น (ค่าเฉลี่ย 3.13) 2) ความเข้าใจ การจัดการศึกษา ให้มีโรงเรียนในชุมชนและมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.13) 3) ความเข้าใจการจัดการการผลิต และการตลาด (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ลานตากข้าว ฝักรองสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต) (ค่าเฉลี่ย 3.01) 4) ความเข้าใจ การติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต (ค่าเฉลี่ย 2.99) 5) ความเข้าใจการจัดที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ พื้นที่ประมาณ 10 % ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง คันดิน โรงเรียนและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ รวมทั้งคอกเลี้ยงสัตว์ เรือนเพาะชำ ฉางเก็บผลิตผลการเกษตร ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 2.83) 6) ความเข้าใจ สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.81) 7) ความเข้าใจ การปลูกข้าว พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี (ค่าเฉลี่ย 2.74) 8) ความเข้าใจการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 (ค่าเฉลี่ย 2.70) 9) มีความเข้าใจการปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และหลากหลายในพื้นที่เดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 2.66) และ 10) ความเข้าใจการจัดการขุดสระเก็บกักน้ำ พื้นที่ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อให้มีน้ำใช้สม่ำเสมอตลอดปี (ค่าเฉลี่ย 2.64) ตามลำดับ (ตาราง 7)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเข้าใจในระดับปานกลางในประเด็นความเข้าใจในสวัสดิการต่างๆ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น และมีความเข้าใจ การจัดการศึกษา ให้มีโรงเรียนในชุมชนและมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชน มากกว่าประเด็นอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากสวัสดิการต่างๆ และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผลประโยชน์โดยตรงหรือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ประชาชนต้องได้รับจากหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าประเด็นอื่นๆ

ด้านการปรับเปลี่ยน

ผลการศึกษาด้านการปรับเปลี่ยน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการปรับเปลี่ยน โดยรวมในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.32) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการปรับเปลี่ยนในระดับปานกลางในประเด็น 1) มีการนำความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต (ค่าเฉลี่ย 2.37) 2) มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การผลิตน้ำส้มควันไม้ เพื่อใช้ไล่แมลงแทนการฆ่าแมลงด้วยสารเคมี (ค่าเฉลี่ย 2.35) 3) มีการนำความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆ ในแต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็นมาใช้ในการดำรงชีวิต (ค่าเฉลี่ย 2.34) และ 4) มีการปรับเปลี่ยน การจัดพื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 10 % มาใช้ (ค่าเฉลี่ย 2.34) มีการปรับเปลี่ยนในระดับน้อยในประเด็น 1) มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู หุ่ลม เพื่อนำมูลหมูมาทำปุ๋ยหมัก (ค่าเฉลี่ย 2.33) 2) มีการปรับเปลี่ยน หรือลงมือทำ น้ำหมักชีวภาพ เพื่อไว้ใช้ (ค่าเฉลี่ย 2.32) 3) มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อ ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก ในพื้นที่ประมาณ 30 % (ค่าเฉลี่ย 2.29) 4) มีการนำหลักการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน มาปรับเปลี่ยนในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.28) 5) มีการปรับเปลี่ยน ทำการปลูกข้าวในพื้นที่ของตนเอง ประมาณ 30 % (ค่าเฉลี่ย 2.28) และ 6) มีการปรับเปลี่ยนทำการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่ ประมาณ 30% (ค่าเฉลี่ย 2.27) ตามลำดับ (ตาราง 8)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการปรับเปลี่ยนในประเด็นมีการปรับเปลี่ยน ทำการปลูกข้าวในพื้นที่ของตนเอง ประมาณ 30 % และมีการปรับเปลี่ยนทำการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่ ประมาณ 30% น้อยกว่าประเด็นอื่นๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลบางส่วนประกอบอาชีพการทำนาเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่อดีตซึ่งการจะปรับเปลี่ยนให้ดำเนินการทำนาเพียง 30% ก็จะทำให้รายได้ลดลง ในขณะที่การปรับเปลี่ยนทำการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่นั้น จำเป็นต้องใช้เงินทุนสูง และผู้ให้ข้อมูลบางรายมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

ตาราง 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับความถี่ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการรับรู้ (n=160)

การรับรู้	ระดับการรับรู้				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย			
ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะปลูกและขยายพื้นที่ช่วยวิธีต่าง ๆ	25 (15.63)	102 (63.75)	18 (11.25)	12 (7.50)	3 (1.88)	3.84	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ไม่เผา ไม่ใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปลูกพืชหมุนเวียน	3 (1.88)	91 (56.88)	51 (31.88)	15 (9.38)	-	3.51	ปานกลาง
ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำส้มควันไม้ ตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	2 (1.25)	76 (47.50)	52 (32.50)	30 (18.75)	-	3.31	ปานกลาง
ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสารกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมน (น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพรได้แมลง ปุ๋ยฮอร์โมนจากสัตว์)	3 (1.88)	75 (46.88)	51 (31.88)	31 (19.38)	-	3.31	ปานกลาง
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูหลุม ตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3 (1.88)	60 (37.50)	58 (36.25)	39 (24.38)	-	3.17	ปานกลาง
ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน	2 (1.25)	38 (23.75)	31 (19.38)	88 (55.00)	1 (0.63)	2.70	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

การรับรู้	ระดับการเรียนรู้					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการเรียนรู้
	มาก		น้อย		น้อยที่สุด			
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
สามารถอธิบายเกี่ยวกับความแตกต่าง ระหว่าง เกษตร ประณีต, เกษตรทฤษฎีใหม่, เกษตรผสมผสาน ได้ ความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่นการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	10 (6.25)	33 (20.63)	34 (21.25)	64 (40.00)	19 (11.88)	2.69	1.12	ปานกลาง
ในรอบ ปีที่ผ่านมาท่านได้รับข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎีใหม่	7 (4.38)	14 (8.75)	59 (36.88)	80 (50.00)	-	2.67	0.81	ปานกลาง
รวม	8 (5.00)	15 (9.38)	49 (30.63)	88 (55.00)	-	2.64	0.85	ปานกลาง

หมายเหตุ การแปลผลระดับการเรียนรู้ มาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 น้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33
ปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67

ตาราง 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับการรับรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการเข้าใจ (n=160)

การเข้าใจ	ระดับการรับรู้			ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้
	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย			
ความเข้าใจในสวัสดิการต่างๆ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น	3 (1.88)	48 (30.00)	33 (20.63)	3.13	0.75	ปานกลาง
ความเข้าใจ การจัดการศึกษา ให้มีโรงเรียนในชุมชน และมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุน เพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชน	3 (1.88)	38 (23.75)	23 (14.38)	3.13	0.67	ปานกลาง
ความเข้าใจการจัดการการผลิต และการตลาด (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ถานตากข้าว ยุง เกรืองดีข้าว การจำหน่ายผลิตผล)	4 (2.50)	36 (22.50)	36 (22.50)	3.01	0.79	ปานกลาง
ความเข้าใจ การติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือ แหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มา ช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต	3 (1.88)	56 (35.00)	39 (24.38)	2.99	0.99	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

การเข้าใจ	ระดับการเรียนรู้				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย			
ความเข้าใจการจัดที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ พื้นที่ประมาณ 10 % ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง คันดิน โรงเรือนและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ รวมทั้งคอกเลี้ยงสัตว์ เรือนเพาะชำ ฌางเก็บผลผลิตการเกษตร ฯลฯ	17 (10.63)	9 (5.63)	63 (39.38)	71 (44.38)	2.83	0.95	ปานกลาง
ความเข้าใจ สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว	3 (1.88)	39 (24.38)	42 (26.25)	76 (47.50)	2.81	0.87	ปานกลาง
ความเข้าใจ การปลูกข้าว พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี	8 (5.00)	24 (15.00)	46 (28.75)	82 (51.25)	2.74	0.89	ปานกลาง
ความเข้าใจการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10	5 (3.13)	29 (18.13)	39 (24.38)	87 (54.38)	2.70	0.88	ปานกลาง

(n=160)

ตาราง 8 (ต่อ)

การเข้าใจ	ระดับการเรียนรู้				ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด		
	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย		
มีความเข้าใจการปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และ หลากหลายในพื้นที่เดียวกัน	7 (4.38)	17 (10.63)	86 (53.75)	50 (31.25)	2.66	ปานกลาง
ความเข้าใจการจัดการชุดสระเก็บกักน้ำ พื้นที่ประมาณ 30% ให้ชุดสระเก็บกักน้ำเพื่อให้น้ำใช้สม่ำเสมอ	7 (4.38)	14 (8.75)	85 (53.13)	54 (33.75)	2.64	ปานกลาง
ตลอดปี					2.86	ปานกลาง
หมายเหตุ	การแปลผลระดับการเข้าใจ					
	มาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00					
	น้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33					
	ปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67					

ตาราง 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับการรับรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการปรับเปลี่ยน

การปรับเปลี่ยน	ระดับการรับรู้			ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การเรียนรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง น้อยที่สุด		
มีการนำความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการ ลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต	11 (6.88)	7 (4.38)	13 (8.13)	0.86	ปานกลาง
มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การผลิตน้ำส้มควินไม้เพื่อใช้ ได้แมลงแทนการฆ่าแมลงด้วยสารเคมี	3 (1.88)	15 (9.38)	17 (10.63)	0.73	ปานกลาง
มีการนำความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆ ในแต่ละชุมชน ควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็นมาใช้ในการ ดำรงชีวิต	11 (6.88)	3 (1.88)	15 (9.38)	0.82	ปานกลาง
มีการปรับเปลี่ยน การจัดพื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 10 % มาใช้	3 (1.88)	12 (7.50)	22 (13.75)	0.70	ปานกลาง
มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู หุหลุม เพื่อนำมูลหมูมาทำปุ๋ยหมัก	2 (1.25)	14 (8.75)	19 (11.88)	0.69	น้อย

(n=160)

ตาราง 9 (ต่อ)

การปรับเปลี่ยน	ค่าเฉลี่ย					การวิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
มีการปรับเปลี่ยน หรือลงมือทำ นำหมักชีวภาพ เพื่อใช้	11 (6.88)	4 (2.50)	10 (6.25)	135 (84.38)	-	น้อย
มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อ ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก ในพื้นที่ ประมาณ 30 %	2 (1.25)	13 (8.13)	14 (8.75)	131 (81.88)	-	น้อย
มีการนำหลักการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน มาปรับเปลี่ยนในพื้นที่	2 (1.25)	19 (11.88)	8 (5.00)	124 (77.50)	7 (4.38)	น้อย
มีการปรับเปลี่ยน ทำการปลูกข้าวในพื้นที่ของตนเอง ประมาณ 30 %	4 (2.50)	12 (7.50)	13 (8.13)	126 (78.75)	5 (3.13)	น้อย
มีการปรับเปลี่ยนทำการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่ ประมาณ 30%	3 (1.88)	15 (9.38)	9 (5.63)	128 (80.00)	5 (3.13)	น้อย
รวม						
หมายเหตุ						
การแปลผลระดับการเข้าใจ	มาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00	ปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.67		
น้อย	ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33					

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยอื่นๆ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

การศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน และ จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ จำนวนพื้นที่ที่ถือครอง รายได้ และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำเกษตร ลักษณะทางสังคม คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสบการณ์ในการทำเกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และปัจจัยอื่นๆ คือทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยระดับการเรีนวู้้ออกเป็น แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยใช้สถิติ Chi-square โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ไว้ที่ $\alpha = 0.05$ ได้ผลการศึกษาดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของชาวนาข้าว

เพศ

ผลการศึกษาในตาราง 10 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square พบว่า เพศของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม ($p > 0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า เพศของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า เพศของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 10 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	เพศ	ระดับการเรียนรู้			²	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ชาย	13	100	7	2.962	0.228
	หญิง	3	37	0		
การเข้าใจ	ชาย	15	94	11	0.494	0.781
	หญิง	4	31	5		
การปรับเปลี่ยน	ชาย	8	28	84	0.602	0.740
	หญิง	3	7	30		
ภาพรวม	ชาย	6	106	8	3.058	0.217
	หญิง	3	37	0		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

อายุ

ผลการศึกษาในตาราง 11 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งอายุออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 45 ปี พบว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม ($p>0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่ในการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

สถานภาพสมรส

ผลการศึกษาในตาราง 12 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งสถานภาพสมรสออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีสถานภาพ โสดและหม้าย/หย่าร้าง และกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสแล้ว พบว่า สถานภาพสมรสของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม ($p>0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า สถานภาพสมรสของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่ในการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า สถานภาพสมรสของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าวกุ่มม จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ภูมิศึกษาย่านป่าตัน อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	อายุ	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เกิน 45 ปี	9	42	1	5.385	0.068
		5.63	26.25	0.63		
การเข้าใจ	มากกว่า 45 ปี	7	95	6	4.38	59.38
		4.38	59.38	3.75		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เกิน 45 ปี	6	43	3	1.592	0.451
		3.75	26.88	1.88		
ภาพรวม	มากกว่า 45 ปี	13	82	13	8.13	51.25
		8.13	51.25	8.13		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เกิน 45 ปี	3	13	36	0.525	0.769
		1.88	8.13	22.50		
ภาพรวม	มากกว่า 45 ปี	8	22	78	5.00	13.75
		5.00	13.75	48.75		
ภาพรวม	ไม่เกิน 45 ปี	3	47	2	0.217	0.897
		1.88	29.38	1.25		
ภาพรวม	มากกว่า 45 ปี	6	96	6	3.75	60.00
		3.75	60.00	3.75		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
 มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ตาราง 12 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำ
เกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาร้านป่าตัน อำเภอพร้าวกิ่ง จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	สถานภาพ สมรส	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	โสดและ	1	25	1	1.505	0.471
	หม้าย/หย่าร้าง	0.63	15.63	0.63		
	สมรส	15	112	6		
การเข้าใจ	โสดและ	9.38	70.00	3.75	2.626	0.269
	หม้าย/หย่าร้าง	1	22	4		
	สมรส	18	103	12		
การปรับเปลี่ยน	โสดและ	11.25	64.38	7.50	5.372	0.068
	หม้าย/หย่าร้าง	0	5	24		
	สมรส	11	32	90		
ภาพรวม	โสดและ	6.88	20.00	56.25	2.241	0.236
	หม้าย/หย่าร้าง	0	25	2		
	สมรส	9	118	6		
		5.63	73.75	3.75		

ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาในตาราง 13 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีการศึกษาประถมศึกษาและต่ำกว่า และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม ($p>0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ผลการศึกษาในตาราง 14 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งจำนวนสมาชิกในครอบครัวออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวน 1-3 คน และกลุ่มที่มีสมาชิกมากกว่า 3 คน พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p<0.05$) ในภาพรวม ($\chi^2 = 7.245^*$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p<0.05$) ในด้านการเข้าใจ ($\chi^2 = 7.271^*$) แต่จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในการรับรู้ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการเข้าใจ และในภาพรวม

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

จำนวนพื้นที่ถือครอง

ผลการศึกษาในตาราง 15 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งจำนวนพื้นที่ถือครองออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และกลุ่มที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองมากกว่า 10 ไร่ พบว่า จำนวนพื้นที่ถือครองของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม ($p > 0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า จำนวนพื้นที่ถือครองของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า จำนวนพื้นที่ถือครองของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ถือครองกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำ
เกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาร้านป่าตัน อำเภอพร้าวกิ่ง จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	ระดับการศึกษา	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	7	48	5	4.060	0.131
		4.38	30.00	3.13		
	สูงกว่าประถมศึกษา	9	89	2		
		5.63	55.63	1.25		
การเข้าใจ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	7	46	7	0.296	0.862
		4.38	28.75	4.38		
	สูงกว่าประถมศึกษา	12	79	9		
		7.50	49.38	5.63		
การปรับเปลี่ยน	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	5	14	41	0.505	0.777
		3.13	8.75	25.63		
	สูงกว่าประถมศึกษา	6	21	73		
		3.75	13.13	45.63		
ภาพรวม	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	4	53	3	0.197	0.906
		2.50	33.13	1.88		
	สูงกว่าประถมศึกษา	5	90	5		
		3.13	56.25	3.13		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ตาราง 14 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร
ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	จำนวนสมาชิกในครอบครัว	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	1-3 คน	5 3.13	61 38.13	2 1.25	1.614	0.446
	มากกว่า 3 คน	11 6.88	76 47.50	5 3.13		
การเข้าใจ	1-3 คน	7 4.38	59 36.88	2 1.25	7.271*	0.026
	มากกว่า 3 คน	12 7.50	66 41.25	14 8.75		
การปรับเปลี่ยน	1-3 คน	1 0.63	14 8.75	53 33.13	5.857	0.053
	มากกว่า 3 คน	10 6.25	21 13.13	61 38.13		
ภาพรวม	1-3 คน	0 0.00	65 40.63	3 1.88	7.245*	0.027
	มากกว่า 3 คน	9 5.63	78 48.75	5 3.13		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ตาราง 15 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ถือครองกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการ
ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	จำนวนพื้นที่ถือครอง	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เกิน 10 ไร่	6	73	6	4.555	0.103
		3.75	45.63	3.75		
การเข้าใจ	มากกว่า 10 ไร่	10	64	1	0.076	0.963
		6.25	40.00	0.63		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เกิน 10 ไร่	10	67	8	1.448	0.485
		6.25	41.88	5.00		
ภาพรวม	มากกว่า 10 ไร่	9	58	8	1.836	0.399
		5.63	36.25	5.00		
	ไม่เกิน 10 ไร่	5	16	64	3.13	10.00
		3.13	10.00	40.00		
	มากกว่า 10 ไร่	6	19	50	3.75	11.88
		3.75	11.88	31.25		
	ไม่เกิน 10 ไร่	4	75	6	2.50	46.88
		2.50	46.88	3.75		
	มากกว่า 10 ไร่	5	68	2	3.13	42.50
		3.13	42.50	1.25		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

รายได้

ผลการศึกษานี้ในตาราง 16 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท พบว่า รายได้ของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า รายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p<0.05$) ในด้านการรับรู้ ($\chi^2 = 13.166^*$) แต่รายได้ของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า รายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร

ผลการศึกษานี้ในตาราง 17 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรเป็นของตนเอง และกลุ่มที่มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร โดยการกู้ยืม พบว่า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p<0.05$) ในด้านการเข้าใจ ($\chi^2 = 26.978^*$) แต่แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลั่น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในด้านการรับรู้ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ

0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการเข้าใจ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	รายได้	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เกิน 100,000 บาท	13 8.13	69 43.13	0 0.00	13.166*	0.001
	มากกว่า 100,000 บาท	3 1.88	68 42.50	7 4.38		
การเข้าใจ	ไม่เกิน 100,000 บาท	10 6.25	60 37.50	12 7.50	4.155	0.125
	มากกว่า 100,000 บาท	9 5.63	65 40.63	4 2.50		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เกิน 100,000 บาท	8 5.00	22 13.75	52 32.50	5.368	0.068
	มากกว่า 100,000 บาท	3 1.88	13 8.13	62 38.75		
ภาพรวม	ไม่เกิน 100,000 บาท	6 3.75	73 45.63	3 1.88	1.464	0.481
	มากกว่า 100,000 บาท	3 1.88	70 43.75	5 3.13		
หมายเหตุ	ระดับการเรียนรู้	น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33		ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67		
		มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00				

ตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (n=160)

กระบวนการเรียนรู้	แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ของตนเอง	9	93	7	4.318	0.115
	กู้ยืม	5.63	58.13	4.38		
การเข้าใจ	ของตนเอง	7	44	0	26.978*	0.000
	กู้ยืม	4.38	27.50	0.00		
การปรับเปลี่ยน	ของตนเอง	19	87	3	4.646	0.098
	กู้ยืม	11.88	54.38	1.88		
ภาพรวม	ของตนเอง	10	20	79	4.762	0.092
	กู้ยืม	6.25	12.50	49.38		
	ของตนเอง	1	15	35	0.63	9.38
	กู้ยืม	0.63	9.38	21.88		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ผลการศึกษาในตาราง 18 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งการเป็นสมาชิกกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว

จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการรับรู้ ($\chi^2 = 9.255^*$) และด้านการเข้าใจ ($\chi^2 = 12.311^*$) แต่การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้ และด้านการเข้าใจ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร

ผลการศึกษาในตาราง 19 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งประสบการณ์ในการทำการเกษตร ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรไม่เกิน 25 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรมากกว่า 25 ปี พบว่า ประสบการณ์ในการทำการเกษตร ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในภาพรวม ($\chi^2 = 9.081^*$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประสบการณ์ในการทำการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการรับรู้ ($\chi^2 = 23.097^*$) ด้านการเข้าใจ ($\chi^2 = 14.524^*$) และด้านการปรับเปลี่ยน ($\chi^2 = 12.042^*$) จึงกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ในการทำการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และในภาพรวม

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการทำการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 18 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำ
เกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	การเป็น สมาชิกกลุ่ม	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เป็น	16 10.00	96 60.00	7 4.38	9.255*	0.010
	เป็น	0 0.00	41 25.63	0 0.00		
การเข้าใจ	ไม่เป็น	18 11.25	85 53.13	16 10.00	12.311*	0.002
	เป็น	1 0.63	40 25.00	0 0.00		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เป็น	10 6.25	25 15.63	84 52.50	1.766	0.414
	เป็น	1 0.63	10 6.25	30 18.75		
ภาพรวม	ไม่เป็น	9 5.63	103 64.38	7 4.38	4.236	0.120
	เป็น	0 0.00	40 25.00	1 0.63		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ตาราง 19 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการทำการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษานบ้านป่าตัน อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ (n=160)

กระบวนการเรียนรู้	ประสบการณ์ในการทำการเกษตร	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เกิน 25 ปี	16 10.00	66 41.25	0 0.00	23.097*	0.000
	มากกว่า 25 ปี	0 0.00	71 44.38	7 4.38		
การเข้าใจ	ไม่เกิน 25 ปี	10 6.25	71 44.38	1 0.63	14.524*	0.001
	มากกว่า 25 ปี	9 5.63	54 33.75	15 9.38		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เกิน 25 ปี	11 6.88	19 11.88	52 32.50	12.042*	0.002
	มากกว่า 25 ปี	0 0.00	16 10.00	62 38.75		
ภาพรวม	ไม่เกิน 25 ปี	9 5.63	69 43.13	4 2.50	9.081*	0.001
	มากกว่า 25 ปี	0 0.00	74 46.25	4 2.50		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ประสบการณ์ฝึกอบรม

ผลการศึกษาในตาราง 20 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งประสบการณ์ฝึกอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีประสบการณ์ฝึกอบรม และกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ฝึกอบรม พบว่า ประสบการณ์ฝึกอบรมของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประสบการณ์ฝึกอบรมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p<0.05$) ในด้านการรับรู้ ($\chi^2 = 29.133^*$) และด้านการเข้าใจ ($\chi^2 = 6.768^*$) แต่ประสบการณ์ฝึกอบรมของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ฝึกอบรมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้ และด้านการเข้าใจ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ฝึกอบรมกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

การได้รับข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษาในตาราง 21 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งการได้รับข้อมูลข่าวสารออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม ($p>0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p>0.05$) ในด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ฝึกอบรมกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	ประสบการณ์ฝึกอบรม	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	เคย	7 4.38	10 6.25	4 2.50	29.133*	0.000
	ไม่เคย	9 5.63	127 79.38	3 1.88		
การเข้าใจ	เคย	0 0.00	21 13.13	0 0.00	6.768*	0.034
	ไม่เคย	19 11.88	104 65.00	16 10.00		
การปรับเปลี่ยน	เคย	0 0.00	7 4.38	14 8.75	3.184	0.204
	ไม่เคย	11 6.88	28 17.50	100 62.50		
ภาพรวม	เคย	0 0.00	19 11.88	2 1.25	2.352	0.308
	ไม่เคย	9 5.63	124 77.50	6 3.75		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ตาราง 21 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรใน
การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

(n=160)

กระบวนการเรียนรู้	การได้รับข้อมูลข่าวสาร	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เคย	0	11	2	5.337	0.069
		0.00	6.88	1.25		
	เคย	16	126	5	10.00	78.75
		10.00	78.75	3.13		
การเข้าใจ	ไม่เคย	1	12	0	1.988	0.370
		0.63	7.50	0.00		
	เคย	18	113	16	11.25	70.63
		11.25	70.63	10.00		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เคย	1	1	11	1.670	0.434
		0.63	0.63	6.88		
	เคย	10	34	103	6.25	21.25
		6.25	21.25	64.38		
ภาพรวม	ไม่เคย	0	12	1	1.015	0.602
		0.00	7.50	0.63		
	เคย	9	131	7	5.63	81.88
		5.63	81.88	4.38		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

ผลการศึกษาในตาราง 22 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และกลุ่มที่ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในภาพรวม ($\chi^2 = 22.075^*$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการรับรู้ ($\chi^2 = 37.189^{**}$) และด้านการปรับเปลี่ยน ($\chi^2 = 19.110^*$) แต่การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในด้านการเข้าใจ จึงกล่าวได้ว่าการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้ ด้านการปรับเปลี่ยน และในภาพรวม

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการศึกษาในตาราง 23 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีทัศนคติเห็นด้วยมาก และกลุ่มที่มีทัศนคติเห็นด้วยน้อย พบว่า ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในภาพรวม ($\chi^2 = 11.319^*$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการรับรู้ ($\chi^2 = 18.756^*$) ด้านการเข้าใจ ($\chi^2 = 31.622^*$) และด้านการปรับเปลี่ยน ($\chi^2 = 8.158^*$) จึงกล่าวได้ว่า ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของ

เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้ ด้านการเข้าใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และในภาพรวม

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

ตาราง 22 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าลัน อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ (n=160)

กระบวนการเรียนรู้	การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	ไม่เคย	0 0.00	99 61.88	7 4.38	37.189*	0.000
	เคย	16 10.00	38 23.75	0 0.00		
การเข้าใจ	ไม่เคย	9 5.63	85 53.13	12 7.50	3.749	0.153
	เคย	10 6.25	40 25.00	4 2.50		
การปรับเปลี่ยน	ไม่เคย	2 1.25	18 11.25	86 53.75	19.110*	0.000
	เคย	9 5.63	17 10.63	28 17.50		
ภาพรวม	ไม่เคย	0 0.00	98 61.25	8 5.00	22.075*	0.000
	เคย	9 5.63	45 28.13	0 0.00		
หมายเหตุ	ระดับการเรียนรู้	น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33		ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67		
		มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00				

ตาราง 23 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (n=160)

กระบวนการเรียนรู้	ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	ระดับการเรียนรู้			χ^2	p
		มาก	ปานกลาง	น้อย		
การรับรู้	น้อย	0	78	3	18.756*	0.000
		0.00	48.75	1.88		
	มาก	16	59	4	31.622*	0.000
		10.00	36.88	2.50		
การเข้าใจ	น้อย	0	66	15	8.158*	0.017
		0.00	41.25	9.38		
	มาก	19	59	1	11.319*	0.003
		11.88	36.88	0.63		
การปรับเปลี่ยน	น้อย	1	19	61	8.158*	0.017
		0.63	11.88	38.13		
	มาก	10	16	53	11.319*	0.003
		6.25	10.00	33.13		
ภาพรวม	น้อย	0	75	6	11.319*	0.003
		0.00	46.88	3.75		
	มาก	9	68	2	11.319*	0.003
		5.63	42.50	1.25		

หมายเหตุ ระดับการเรียนรู้ น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67
 มาก ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00

ตอนที่ 4 ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
บ้านป่าล้าน อำเภอพัว จังหวัดเชียงใหม่

ผลการการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรบ้านป่าล้าน อำเภอพัว จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

ปัญหาด้านพื้นที่

ไม่สามารถปรับเป็นพื้นที่นาได้หมด เนื่องจากพื้นที่ไม่สามารถปลูกข้าวได้ในบางพื้นที่ พื้นที่เป็นภูเขา ไม่เรียบ ไม่สามารถปรับให้เป็น 4 ส่วนได้ แต่ละแปลง 4 ไร่ 3 ไร่ ทำให้ไม่สามารถทำตามทฤษฎีใหม่ได้ ถ้าจะต้องทำทุกแปลง และมีความใช้จ่ายในการลงทุนสูง

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไขปัญหา

สามารถทำได้ โดยใช้การกักเก็บบ่อน้ำซีเมนต์ มีการทดลองปรับปรุงในบางพื้นที่ก่อน ค่อยๆมีการพัฒนาไปเรื่อยๆ เพื่อที่จะไม่เป็นภาระหนี้สินในการลงทุน

ปัญหาด้านเงินทุน

ไม่มีเงินทุนที่ใช้ในการซื้อต้นไม้ มาปลูก และ สัตว์เลี้ยง อาทิ เช่น ปลา ไก่ หมู มาเลี้ยง ต้องใช้เงินค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไขปัญหา

สามารถที่จะเข้าอบรมตามหน่วยงานราชการที่มีการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่มีอาชีพ และสามารถพึ่งตนเองได้ ที่มีการแจกพันธุ์ไม้และให้บริการฟรีในความรู้ด้านการเกษตร หรือหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จากสถาบันการเงิน (ชกส.) เพื่อนำเงินมาหมุนในการลงทุนเบื้องต้น

ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ

เกษตรกรในพื้นที่ยังไม่มีความรู้เพียงพอเท่าที่ควรในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ว่ามีทิศทางและแนวทางลักษณะใด ต้องการคำแนะนำเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ความรู้มาอธิบายบรรยายเพิ่มเติม เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจคำว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไขปัญหา

หน่วยงานราชการควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและติดตามผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง หรือผู้นำชุมชนควรมีการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ ที่สนใจจัดอบรม หรือพาเกษตรกรในพื้นที่ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจยิ่งขึ้น และเกิดแนวคิดความคิดที่จะนำกลับมาพัฒนาชุมชนตนเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ 2) กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร บ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร หมู่ 5 บ้านป่าตัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 160 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ตามแบบของ Yamane สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความสมบูรณ์ และถอดรหัสวิเคราะห์ ข้อมูลด้วย โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของผู้ให้ข้อมูล

ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 48.64 ปี โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่อายุน้อยที่สุดคือ 23 ปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากที่สุดคือ 67 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คน ผู้ให้ข้อมูลที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุดคือ 2 คน และมากที่สุดคือ 6 คน

ผลการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ยประมาณ 12 ไร่ มีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 190,350.14 บาทต่อปี ใช้เงินทุนของตนเองในการทำเกษตร มีเงินออมเฉลี่ย 26,315.84 บาทต่อปี

ผลการศึกษาลักษณะทางสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 25.02 ปี ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ จากสื่อโทรทัศน์ และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 3 ครั้งต่อปี โดยมีการติดต่อน้อยที่สุด 1 ครั้งต่อปี และมากที่สุด 12 ครั้งต่อปี

ผลการศึกษาทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก โดยประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ 1) เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการผลิตพืชผลการเกษตรเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงในครัวเรือน หากผลผลิตเหลือจึงจัดจำหน่าย 2) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และ 3) เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดหนี้สินต่าง ๆ ได้ ตามลำดับ

กระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูล

ผลการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลมีกระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมในระดับปานกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในระดับปานกลางในด้านการรับรู้ และด้านความเข้าใจ มีการเรียนรู้ในระดับน้อยในด้านการปรับเปลี่ยน โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการรับรู้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการรับรู้โดยรวมในระดับการเรียนรู้ปานกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในระดับการเรียนรู้มากในประเด็น 1) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีต่าง ๆ และ มีการเรียนรู้ในระดับปานกลางในประเด็น 1) ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ไม่เผา ไม่ใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปลูกพืชหมุนเวียน 2) ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำส้มควันไม้ ตามหลักการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ 3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสารกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมน (น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพรไล่แมลง ปุ๋ยฮอร์โมนจากสัตว์) 4) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูหลุม ตามหลักการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ 5) ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน 6) สามารถอธิบายเกี่ยวกับความแตกต่าง ระหว่าง เกษตรประณีต เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานได้ 7) ความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่นการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน 8) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และ 9) ได้รับข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในรอบปีที่ผ่านมา

ด้านการเข้าใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการเข้าใจโดยรวมในระดับการเข้าใจปานกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเข้าใจในระดับปานกลางในประเด็น 1) ความเข้าใจในสวัสดิการต่างๆ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น 2) ความเข้าใจ การจัดการศึกษา ให้มีโรงเรียนในชุมชนและมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชน 3) ความเข้าใจการจัดการการผลิต และการตลาด (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ถานตากข้าว ยุ่ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต) 4) ความเข้าใจ การติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต 5) ความเข้าใจการจัดที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ พื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง คันดิน โรงเรือน และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ รวมทั้งคอกเลี้ยงสัตว์ เรือนเพาะชำ ฉางเก็บผลิตผลการเกษตร ฯลฯ 6) ความเข้าใจ สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว 7) ความเข้าใจ การปลูกข้าว พื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี 8) ความเข้าใจการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 9) มีความเข้าใจการปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และหลากหลายในพื้นที่เดียวกัน และ 10) ความเข้าใจการจัดการขุดสระเก็บกักน้ำ พื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อให้มีน้ำใช้สม่ำเสมอตลอดปี ตามลำดับ

ด้านการปรับเปลี่ยน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการปรับเปลี่ยนโดยรวมในระดับน้อย โดยผู้ให้ข้อมูลมีการปรับเปลี่ยนในระดับปานกลางในประเด็น 1) มีการนำความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การผลิตน้ำส้มควันไม้ เพื่อใช้ไล่แมลงแทนการฆ่าแมลงด้วยสารเคมี 3) มีการนำความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆ ในแต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็นมาใช้ในการดำรงชีวิต 4) มีการปรับเปลี่ยน การจัดพื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 10 % มาใช้ มีการปรับเปลี่ยนในระดับน้อยในประเด็น 1) มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การเลี้ยงสัตว์ เช่นหมูหลุมเพื่อนำมูลหมูมาทำปุ๋ยหมัก 2) มีการปรับเปลี่ยน หรือลงมือทำ น้ำหมักชีวภาพ เพื่อไว้ใช้ 3) มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อ ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก ในพื้นที่ ประมาณ 30 % 4) มีการนำหลักการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน มาปรับเปลี่ยนในพื้นที่ 5) มีการปรับเปลี่ยน ทำการปลูกข้าวในพื้นที่ของตนเอง ประมาณ 30 % และ 6) มีการปรับเปลี่ยนทำการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่ประมาณ 30% ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้สถิติ Chi-square สามารถสรุปได้ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการเข้าใจ แต่จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ในการรับรู้และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการเข้าใจ และในภาพรวม แต่การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

รายได้ของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า รายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการรับรู้ แต่รายได้ของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในด้านการเข้าใจและด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่ารายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการรับรู้แต่การทดสอบความสัมพันธ์

ระหว่างรายได้กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า
 ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถอธิบายค่า Chi-square
 ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนรายการทั้งหมด

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า
 ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า แหล่งเงินทุนที่
 ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของ
 เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$)
 ในด้านการเข้าใจ แต่แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้าน
 ป่า ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในด้านการรับรู้ และด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้
 ว่า แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 นัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า
 ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการเข้าใจ แต่การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแหล่ง
 เงินทุนที่ใช้ในการเกษตรกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
 กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรับรู้ และในภาพรวม ไม่สามารถ
 อธิบายค่า Chi-square ได้ เนื่องจากมีรายการที่มีความถี่น้อยกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 25 ของจำนวน
 รายการทั้งหมด

การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ
 กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว
 จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในภาพรวม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของ
 ผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำ
 เกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ ($p < 0.05$) ในด้านการรับรู้
 และด้านการเข้าใจ แต่การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว
 จังหวัดเชียงใหม่ ($p > 0.05$) ในด้านการปรับเปลี่ยน จึงกล่าวได้ว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูล
 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของ
 เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้าน
 การรับรู้ และด้านการเข้าใจ แต่การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับ
 กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลั่น อำเภอฟัว

ส่วนปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ถือครอง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05 กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่า ลัน อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรบ้านป่า ลัน อำเภ อพรวัว จังหวัดเชียงใหม่

ผลการการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของ เกษตรกรบ้านป่า ลัน อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

1. ปัญหาด้านพื้นที่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถปรับเป็นพื้นที่นาได้หมด เนื่องจากพื้นที่ไม่สามารถปลูกข้าวได้ในบางพื้นที่ พื้นที่เป็นภูเขา ไม่เรียบ ไม่สามารถปรับให้เป็น 4 ส่วนได้ แต่ละแปลงมีพื้นที่เพียง 3 ไร่ และ 4 ไร่ ทำให้ไม่สามารถทำตามทฤษฎีใหม่ได้ ถ้าจะทำ ต้องทำทุกแปลง และมีความใช้จ่ายในการลงทุนสูง แต่ก็สามารถดำเนินการได้ โดยใช้การกักเก็บบ่อ น้ำซีเมนต์ มีการทดลองปรับปรุงในบางพื้นที่ก่อน ค่อยๆ มีการพัฒนาไปเรื่อยๆ เพื่อที่จะไม่เป็น ภาระหนี้สินในการลงทุน
2. ปัญหาด้านเงินทุน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่มีเงินลงทุนที่ใช้ในการซื้อคั้นไม้ มาปลูก และสัตว์เลี้ยง อาทิ เช่น ปลา ไก่ หมู มาเลี้ยง ต้องใช้เงินค่อนข้างสูง แต่ก็สามารถดำเนินการได้หาก สามารถที่จะเข้าอบรมตามหน่วยงานราชการที่มีการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่มีอาชีพ และสามารถพึ่งตนเองได้ ที่มีการแจกพันธุ์ไม้และให้บริการฟรีในความรู้ด้านการเกษตร หรือหาแหล่ง เงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จากสถาบันการเงิน (ชกส.) เพื่อนำเงินมาหมุนในการลงทุนเบื้องต้น
3. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า เกษตรกรในพื้นที่ยังไม่มีความรู้เพียงพอ เท่าที่ควรในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ว่ามีทิศทางและแนวทางลักษณะใด ต้องการคำแนะนำเพิ่มเติม จากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ความรู้มาอธิบาย บรรยายเพิ่มเติม เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจคำว่า เกษตรทฤษฎี ใหม่ยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอตามประเด็นสำคัญ คือ กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยอื่นๆ กับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีกระบวนการเรียนรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยรวมในระดับปานกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลมีการเรียนรู้ในระดับปานกลางในด้านการรับรู้ และด้านความเข้าใจ แต่มีการปรับเปลี่ยนในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ของตนเองไม่เหมาะสมหรือมีพื้นที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่มาปฏิบัติได้อย่างเต็มที่
2. จากผลการศึกษาพบว่า ประสพการณ์ในการทำเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะมีกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มาด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาก ก็จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลมีทัศนคติที่ดีต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และมีการนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง ในขณะที่ประสพการณ์ในการทำเกษตรนั้น ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสพการณ์ในการทำเกษตรน้อย จะมีกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มา ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่มีประสพการณ์ในการทำเกษตรมาก จะมีกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มาด้วย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลที่มีผู้ให้ข้อมูลที่มีประสพการณ์ในการทำเกษตรมาก ยังยึดติดกับการทำการเกษตรแบบเดิมๆ และไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่เกษตรกรรุ่นใหม่จะพยายามค้นหาข้อมูลและแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ในการทำการเกษตรที่มีความสอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจากผลการศึกษาขัดแย้งกับผลการศึกษาของเอกพงษ์ จอมขันเงิน (2552: 3) ทำการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำการเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำการเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร มีจำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

2) จำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน 3) รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน 4) ลักษณะพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่ราบ 5) ปริมาณการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และ 6) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

3. ผลการการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่มีเงินทุนที่ใช้ในการซื้อต้นไม้ มาปลูก และสัตว์เลี้ยง อาทิ เช่น ปลา ไก่ หมู มาเลี้ยง ต้องใช้เงินค่อนข้างสูง และเกษตรกรในพื้นที่ยังไม่มีความรู้เพียงพอเท่าที่ควรในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ว่ามีทิศทางและแนวทางลักษณะใด ต้องการคำแนะนำเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ความรู้มาอธิบายบรรยายเพิ่มเติม เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจคำว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชาย บริพันธ์ (2541) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ จังหวัดตรัง ที่พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับ น้อยถึงปานกลาง ซึ่งคิดว่าสามารถทำได้และคาดว่าจะประสบผลสำเร็จ แต่อยากให้ภาครัฐสนับสนุนปัจจัยการผลิต เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ตลาดจำหน่ายผลผลิตแหล่งน้ำ และคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่จากสื่อโทรทัศน์จากสื่อโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับอำเภอ และตำบล ควรมีการเข้าไปฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้าไปให้ดูแล และให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนควรมีการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถนำทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีกระบวนการเรียนรู้ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในด้านการปรับเปลี่ยนในระดับน้อย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน การดำเนินการตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนพื้นที่ การขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการดำเนินการต่างๆ ต้องใช้เงินลงทุน และต้องสนับสนุนประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด เกษตรกรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าไปช่วยเหลือ

สนับสนุนทั้งในเรื่องการหาแหล่งเงินทุน ตลอดจนการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องจักรในการขุดสระให้กับเกษตรกร

3. การจัดการกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่นั้นควรเน้นระยะเวลาให้ยาวนานขึ้นรวมทั้งเพิ่มการฝึกอบรมจากประสบการณ์ตรงโดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ทำสำเร็จแล้วการฝึกปฏิบัติจริง โดยการทดลองทำในลักษณะกระบวนการกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้ฝึกที่เป็นเกษตรกรเห็นภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4. เพื่อให้เกษตรกรปรับพฤติกรรมทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกิดความยั่งยืนในอนาคต ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรศึกษาสภาพบริบทของชุมชนให้เข้าใจแล้วพิจารณาจัดการกับปัจจัยเชิงเหตุ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และสังคมวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาจัดการคือ การทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนแนวคิด โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดที่สัมพันธ์กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีส่วนร่วม การให้ข้อมูลข่าวสาร การจัดการด้านแรงงาน การใช้กลุ่มองค์กรหรือพฤติกรรมกลุ่มในการผลักดัน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การจัดการเรียนรู้ให้เกษตรกรได้เห็นถึงต้นทุนและกำไรซึ่งไม่ใช่แต่เพียงราคารับซื้อผลผลิตที่พอใจ ตลอดจนผลกำไรในด้านคุณภาพชีวิตมีความปลอดภัยต่อครอบครัวและจิตพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการศึกษารูปแบบของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เพิ่มเติมเพื่อที่จะทำให้ทราบรูปแบบของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. 2540. **ทฤษฎีใหม่: การบริหารจัดการที่ดิน และน้ำเพื่อการเกษตร ตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- จิตจำนงค์ กิติกริตติ. 2525. **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: คุณพินอักษรกิจ.
- จิตติศักดิ์ ศรีปัญญา. 2537. **กระบวนการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีการปลูกถั่วลิสงของเกษตรกรบ้านแม่ใจ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่ใจ.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานส่งเสริมและพัฒนาฝ่ายวิจัย. 2539. “ทฤษฎีใหม่.” **จุลสารจุฬาวิจัย**. 12 (ธันวาคม): 6-7.
- เฉลิมชนม์ เลิศมโนชัย. 2538. **การยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกแม่พันธุ์ของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่ใจ.
- ชาติชาย ศรีระนอก. 2538. **การยอมรับพันธุ์และเทคโนโลยีในการปลูกข้าวดอกมะลิ 105 ของชาวนาในจังหวัดบุรีรัมย์**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่ใจ.
- ชุมพล จันทพงษ์. 2545. **ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ด้านการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่ใจ.
- ชูเกียรติ ดีสุวรรณ. 2534. **ปรัชญาและการศึกษานอกระบบ**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวี หงส์วิวัฒน์. 2527. **รายงานการประชุมเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและกลวิธี**. 10-12 กุมภาพันธ์ 2527. นครปฐม: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีศักดิ์ วิยะชัย. 2543. **การรับรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศนา แคมมณี. 2545. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลบ้านโป่ง. 2554. **งานทะเบียนเกษตรกรตำบลบ้านโป่ง**. ม.ป.ท.: เทศบาลตำบลบ้านโป่ง.

- เทิดศักดิ์ เดชคง. 2547. การเรียนรู้พลังจิตใจ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศคศรี.
- นันทวุฒิ สังข์แดง. 2542. กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นำชัย ทนุผล. 2529. การพัฒนาชุมชน: หลักการและยุทธวิธี. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. 2527. รายงานการประชุมเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและกลวิธี. 10-12 กุมภาพันธ์ 2527. นครปฐม: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2539. ส่งเสริมการเกษตร: หลักและวิธีการ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุปผา ไหมพรม. 2539. การยอมรับปฏิบัติเทคโนโลยีการผลิตกาแฟของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- เบญจมาศ ตากัน. 2540. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออารมณ์ของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์. ครุลาปาง จำกัด ปี 2538. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. ทศนคติการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. 2547. ประชาคมตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ประสาธ อิศรปริดา. 2519. ธรรมชาติและกระบวนการเรียนรู้. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์ มหาสารคาม.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. 2545. “กระบวนการเรียนรู้ การเชื่อมโยงและรูปแบบการสอนผ่านเว็บที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแก้ปัญหาและถ่ายโยงการเรียนรู้”. วารสารวิทยบริการ (มกราคม-เมษายน 2545): 19-29.
- ปริญญา เวสารัชช. 2528. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท (รายงานการวิจัย) สถาบันไทยคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พรพิไล เลิศวิชา. 2532. คีรวง: จากไพร่หนีนาย ถึงธนาคารแห่งขุนเขา. กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน.
- พศิน แดงจวง. 2537. จิตวิทยาประยุกต์การศึกษานอกระบบ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพชร ชุมทรัพย์. 2530. วิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ไพบุลย์ สุทธสุภา. 2525. **ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพโรจน์ สุวรรณจินดา. 2541. “ระบบการเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ: ทฤษฎีใหม่” **วารสารกสิกร**. 5 (กันยายน – ตุลาคม): 420-427.
- มาลินี จุฑารพ. 2539. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- วิจิต นันทสุวรรณ. 2528. “ชุมชนเข้มแข็ง : รากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม**. 38 (มกราคม – พฤษภาคม 2544): 23.
- _____. 2545. **กระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- วิศิษฐ์ วัชวิญญู. 2548. **สุนทรียสนทนา**. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- ศรียาชา เจริญพานิช. 2531. **หน่วยที่ 9-10 ชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป สาขาวิชานิติศาสตร์**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมชาย บริพันธ์. 2541. **ความเป็นไปได้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดตรัง**. สงขลา: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมาคมอนุรักษ์ดินและน้ำแห่งประเทศไทย. 2539. “ทฤษฎีใหม่การขุดสระน้ำประจำไร่นา.” **วารสารอนุรักษ์ดินและน้ำ**. 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 23-24.
- สีลาภรณ์ นาคทรพร. 2541. **แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องวัดคุณภาพชีวิตและสังคม : ระดับกลุ่มชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุนันท์รัตน์ โพธิ์ศรี. 2549. **บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการเตรียมตัวเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- _____. 2550. “**ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.kmitl.ac.th/sote/edtech11/download/PPT_Gagne%20Model.ppt#256,1,Slide1 (2 ตุลาคม 2556).
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. 2551. **การเรียนรู้แบบมีเข็มมุ่งสู่วิธีเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: ฟ้าออกัย.
- สุณีย์ ชีรดากร. 2525. **จิตวิทยาการศึกษา**. นนทบุรี: สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- สุเมธ ดันติเวชกุล. 2539. “แนวพระราชดำริและการพัฒนาชนบท.” **วารสารเทคโนโลยีที่เหมาะสม**. 6 (ธันวาคม): 12-14.

- สุรพจน์ นิมานนท์. 2535. ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และจิตวิทยาของเกษตรกรผู้ยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันฝรั่งเพื่อการแปรรูปภายใต้โครงการ เอ็น เอส ฟาร์มในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์. 2554. 84 พรรษา เถลิงพระบารมี 36 ปี ส.ป.ก. กรุงเทพฯ: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่. 2541. การดำเนินโครงการตามแนวทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2538. 50 ปี แห่งการพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านโป่ง. 2555. “ข้อมูลทะเบียนราษฎร์เทศบาลตำบลบ้านโป่ง ณ เดือน มีนาคม พ.ศ 2555”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.pongcity.go.th/index.php> (22 มีนาคม 2555).
- เสรี พงศ์พิศ. 2536. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรีนติ้งกรุ๊ป.
- เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินทร์ และ กมล อุดลพันธ์. 2532. การพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แสงสุรีย์ สำอางกุล. 2531. จิตวิทยาสังคม. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หนึ่งนุช ทองมนต์วิทย์. 2544. การเปลี่ยนแปลงการผลิตทางการเกษตรของชุมชนชนบท. เชียงใหม่: ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุพงศ์ ฉาวรวงศ์. 2542. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริในจังหวัดจันทบุรี. ชลบุรี: ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. 2543. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง : การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาอภิमान. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ (ค.ด.), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา).

- อดิญาณ์ ศรีเกษตริน. 2543. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความเป็นผู้นำสำหรับ
นักศึกษาพยาบาล. สาขาการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุญ์บัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. 2544. “ทฤษฎีการเรียนรู้” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://krukohkhan.wordpress.com/2012/06/> (2 ตุลาคม 2556).
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2549. กระบวนการเรียนรู้ในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลง : จากยุคชุมชน
ถึงยุคพัฒนาความทันสมัย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการทางสังคม.
- อารี พันธุ์มณี. 2546. จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2542. รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
สถานี่ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
ศึกษาแห่งชาติ.
- อุ้นตา นพคุณ. 2534. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาในการศึกษากับการมี
ส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สารมวลชน.
- เอกพงศ์ จอมขันเงิน. 2552. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจปรับเปลี่ยนระบบการทำการเกษตร
แบบพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่.
เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Anderson, L. W. and Krathwohl, D. R. 2001. **A taxonomy for learning, teaching,
and assessing.** New York: Longman.
- Bloom, B S. 1956. **Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educational
goals – Handbook I: Cognitive Domain.** New York: McKay.
- Rogers, E.M. 1983. **Diffusion of Innovation.** New York: Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

ชุดที่.....

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของเกษตรกร หมู่บ้านป่าลัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของเกษตรกร หมู่บ้านป่าลัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการประกอบการทำวิจัยเท่านั้น และผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยอื่นๆ ของเกษตรกร บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร บ้านป่าลัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ท่านได้กรอกลงในแบบสอบถาม จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชน ตลอดจนเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อผู้วิจัย และผู้ศึกษาวิจัยขอรับรองว่าคำตอบที่ท่านได้กรอกข้อมูลในแบบสอบถามทั้งหมด จะไม่เกิดผลเสียหรือก่อให้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด

2. ท่านมีรายได้จากภาคการเกษตรด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] ทำนา -บาท/ปี
 [] การปลูกไม้ผลบาท/ปี
 [] การปลูกไม้ดอก.....บาท/ปี
 [] การปลูกผัก.....บาท/ปี
 [] อื่น ๆบาท/ปี
 รวมทั้งหมด.....บาท/ปี

3. ท่านมีรายได้นอกภาคการเกษตรด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] งานประจำ จำนวน.....บาท/ปี
 [] รับจ้าง จำนวน.....บาท/ปี
 [] อื่น ๆ อาชีพ.....จำนวน.....บาท/ปี
 รวมทั้งหมด.....บาท/ปี

4. แหล่งเงินทุนที่ท่านใช้ในการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. [] เงินทุนตนเอง
 2. [] กู้ยืมจาก
 [] กู้จากธนาคาร (ระบุ.....) เป็นจำนวนเงินร้อยละ.....
 [] กู้จาก ธ.ก.ส. เป็นจำนวนเงินร้อยละ.....
 [] กู้จากญาติพี่น้อง เป็นจำนวนเงินร้อยละ.....
 [] นอกกระบบ เป็นจำนวนเงินร้อยละ.....
 [] อื่น ๆ โปรดระบุ.....เป็นจำนวนเงินร้อยละ.....
 รวมทั้งหมดร้อยละ.....

5. ท่านมีเงินออมหรือไม่

1. [] ไม่มี 2. [] มี เฉลี่ย.....บาท/เดือน
 รวมเงินออมของท่าน.....บาท/ปี

6. ประเภทเกษตรที่ท่านทำเป็นหลัก คือ ? (กรุณาตอบเพียงข้อเดียว)

- () ทำนา
- () ทำไร่ (ระบุ).....
- () ทำสวน (ระบุ).....
- () ประมง (ระบุ).....
- () เลี้ยงสัตว์ (ระบุ).....
- () อื่นๆ (ระบุ).....

ปัจจัยทางสังคม

1. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรหรือไม่

- [] เป็น โปรตระระบุชื่อกลุ่ม.....
- [] ไม่เป็น

2. ประสบการณ์ในการเกษตร.....ปี

3. ท่านมีประสบการณ์ฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา.....ครั้ง/ปี

1. [] ไม่เคย

2. [] เคย

1. เรื่อง.....หน่วยงาน.....

2. เรื่อง.....หน่วยงาน.....

3. เรื่อง.....หน่วยงาน.....

4. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จากสื่อใดบ้าง ?

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. [] โทรทัศน์.....ครั้ง/เดือน

6. [] แผ่นพับ.....ครั้ง/เดือน

2. [] หนังสือพิมพ์.....ครั้ง/เดือน

7. [] วิทยุ.....ครั้ง/เดือน

3. [] วารสาร.....ครั้ง/เดือน

8. [] แผ่นป้ายโฆษณา.....ครั้ง/เดือน

4. [] วิทยุ.....ครั้ง/เดือน

9. [] ชุมชนอื่น.....ครั้ง/เดือน

5. [] อินเทอร์เน็ต.....ครั้ง/เดือน

10. [] อื่นๆ (ระบุ).....ครั้ง/เดือน

5. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านมีการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน.....ครั้ง

ปัจจัยอื่นๆ

ท่านมีทัศนคติอย่างไรต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย / ลงช่องว่างตามระดับทัศนคติดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด = 5

เห็นด้วยน้อย = 2

เห็นด้วยมาก = 4

เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1

เห็นด้วยปานกลาง = 3

ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	ระดับทัศนคติ				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1. เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน					
2. เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการผลิตพืชผลการเกษตรเพื่อบริโภคอย่างพอเพียงในครัวเรือน หากผลผลิตเหลือจึงจัดจำหน่าย					
3. เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดหนี้สินต่างๆ ได้					
4. เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้มีรายได้มากขึ้น					
5. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรต้องมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ประหยัด และมีทักษะความรู้					
6. เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำในการเกษตร					
7. เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตไว้บริโภค หากผลผลิตเหลือจึงนำไปขายทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี					
8. เกษตรทฤษฎีใหม่มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง					
9. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ฯลฯ					
10. เกษตรทฤษฎีใหม่มีหลักการปฏิบัติที่ยู่ยากซับซ้อน					

ทัศนคติต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	ระดับทัศนคติ				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
11. เกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีรูปแบบการแบ่งพื้นที่ถือครอง คือ น้ำ: นาข้าว :ทำสวน :ที่อยู่อาศัย ในสัดส่วน 30 :30 :30 :10					
12. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง					
13. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้มีการกระจายแรงงานของสมาชิกในครัวเรือนให้ทำงานทำตลอดปี					
14. เกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากขึ้น					
15. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยให้สภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทำการเกษตรดีขึ้น					
16. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดการระบาดของโรคและแมลง					
17. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยลดความเสี่ยงเรื่องราคาผลผลิตจากระบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยว					
18. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร					
19. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ช่วยสร้างความอบอุ่นความสามัคคีภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี					
20. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการนำเศษวัสดุเหลือใช้ที่ได้จากในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การเพาะเห็ด ฯลฯ					

ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร บ้านป่าตัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง คำถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร แบบสอบถามนี้ ไม่มีคำถามใดถูกหรือคำถามใดผิด คำถามต้องการคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของเกษตรกรมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5	= รับรู้มากที่สุด	หมายถึง	มีการเรียนรู้มากที่สุด
4	= รับรู้มาก	หมายถึง	มีการเรียนรู้มาก
3	= รับรู้ปานกลาง	หมายถึง	มีการเรียนรู้ปานกลาง
2	= รับรู้น้อย	หมายถึง	มีการเรียนรู้น้อย
1	= รับรู้น้อยที่สุด	หมายถึง	มีการเรียนรู้น้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับการรับรู้				
	5	4	3	2	1
1. การรับรู้ (Reception)					
1.1 ในรอบ ปีที่ผ่านมาท่าน ได้รับข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่					
1.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่					
1.3 ความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เช่นการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน					
1.4 ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ไม่เผา ไม่ใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปลูกพืชหมุนเวียน					
1.5 ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำส้มควันไม้ ตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่					
1.6 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงหมูหลุม ตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่					
1.7 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสารกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมน (น้ำหมักชีวภาพ สมุนไพรไล่แมลง ปุ๋ยฮอร์โมนจากสัตว์)					

ข้อความ	ระดับการรับรู้				
	5	4	3	2	1
1.8 ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน					
1.9 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีต่าง ๆ					
1.10 สามารถอธิบายเกี่ยวกับความแตกต่าง ระหว่างเกษตรประณีต , เกษตรทฤษฎีใหม่ , เกษตรผสมผสาน ได้					

คำชี้แจง คำถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร แบบสอบถามนี้ ไม่มีคำถามใดถูกหรือคำถามใดผิด คำถามต้องการคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของเกษตรกรมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = เข้าใจมากที่สุด	หมายถึง	มีการเรียนรู้มากที่สุด
4 = เข้าใจมาก	หมายถึง	มีการเรียนรู้มาก
3 = เข้าใจปานกลาง	หมายถึง	มีการเรียนรู้ปานกลาง
2 = เข้าใจน้อย	หมายถึง	มีการเรียนรู้น้อย
1 = เข้าใจน้อยที่สุด	หมายถึง	มีการเรียนรู้น้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับการเข้าใจ				
	5	4	3	2	1
2. การเข้าใจ (Comprehension)					
2.1 ความเข้าใจการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10					
2.2 ความเข้าใจการจัดการขุดสระเก็บกักน้ำ พื้นที่ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อให้มีน้ำใช้สม่ำเสมอตลอดปี					
2.3 ความเข้าใจ การปลูกข้าว พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน สำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี					

ข้อความ	ระดับการเข้าใจ				
	5	4	3	2	1
2.4 ท่านมีความเข้าใจการปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และหลากหลายในพื้นที่เดียวกัน					
2.5 ความเข้าใจการจัดที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ พื้นที่ประมาณ 10 % ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง คันดิน โรงเรือนและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ รวมทั้งคอกเลี้ยงสัตว์ เรือนเพาะชำ ฉางเก็บผลิตผลการเกษตร ฯลฯ					
2.6 ความเข้าใจการจัดการการผลิต และการตลาด (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)					
2.7 ความเข้าใจในสวัสดิการต่างๆ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น					
2.8 ความเข้าใจ การจัดการศึกษา ให้มีโรงเรียนในชุมชนและมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชน					
2.9 ความเข้าใจ การติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต					
2.10 ความเข้าใจ สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว					

คำชี้แจง คำถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร แบบสอบถามนี้ ไม่มีคำถามใดถูกหรือคำถามใดผิด คำถามต้องการคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของเกษตรกรมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = ปรับเปลี่ยนมากที่สุด	หมายถึง	มีการเรียนรู้มากที่สุด
4 = ปรับเปลี่ยน มาก	หมายถึง	มีการเรียนรู้มาก
3 = ปรับเปลี่ยนปานกลาง	หมายถึง	มีการเรียนรู้ปานกลาง
2 = ปรับเปลี่ยนน้อย	หมายถึง	มีการเรียนรู้ น้อย
1 = ปรับเปลี่ยนน้อยที่สุด	หมายถึง	มีการเรียนรู้ น้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับการปรับเปลี่ยน				
	5	4	3	2	1
3.การปรับเปลี่ยน (Transformation)					
3.1 มีการนำหลักการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน มาปรับเปลี่ยน ในพื้นที่					
3.2 มีการปรับเปลี่ยนทำการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่ ประมาณ 30%					
3.3 มีการปรับเปลี่ยน ทำการปลูกข้าวในพื้นที่ของตนเอง ประมาณ 30 %					
3.4 มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อ ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก ในพื้นที่ ประมาณ 30 %					
3.5 มีการปรับเปลี่ยน การจัดพื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 10 % มาใช้					
3.6 มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การเลี้ยงสัตว์ เช่นหมู หุยมเพื่อนำมูลหมูมาทำปุ๋ยหมัก					
3.7 มีการปรับเปลี่ยน หรือทำ การผลิตน้ำส้มควันไม้ เพื่อใช้ไล่แมลงแทนการฆ่าแมลงด้วยสารเคมี					
3.8 ท่านมีการปรับเปลี่ยน หรือลงมือทำ น้ำหมักชีวภาพ เพื่อไว้ใช้					

ข้อความ	ระดับการปรับเปลี่ยน				
	5	4	3	2	1
3.9 มีการนำความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการต่างๆ ในแต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็นมาใช้ในการดำรงชีวิต					
3.10 มีการนำความรู้เกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และ อุปสรรค ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรกร บ้านป่าปล้น ตำบลบ้านโป่ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

คำแนะนำ : ให้ผู้สัมภาษณ์สอบถามเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลถึงการประสบปัญหา และอุปสรรคในเรื่องอะไรบ้าง และเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ให้ผู้สัมภาษณ์บันทึกไปแบบสอบถามนี้

1. ปัญหาด้านพื้นที่

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ปัญหา

.....

.....

.....

2. ปัญหาด้านเงินทุน

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ปัญหา

.....
.....
.....

3. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ปัญหา

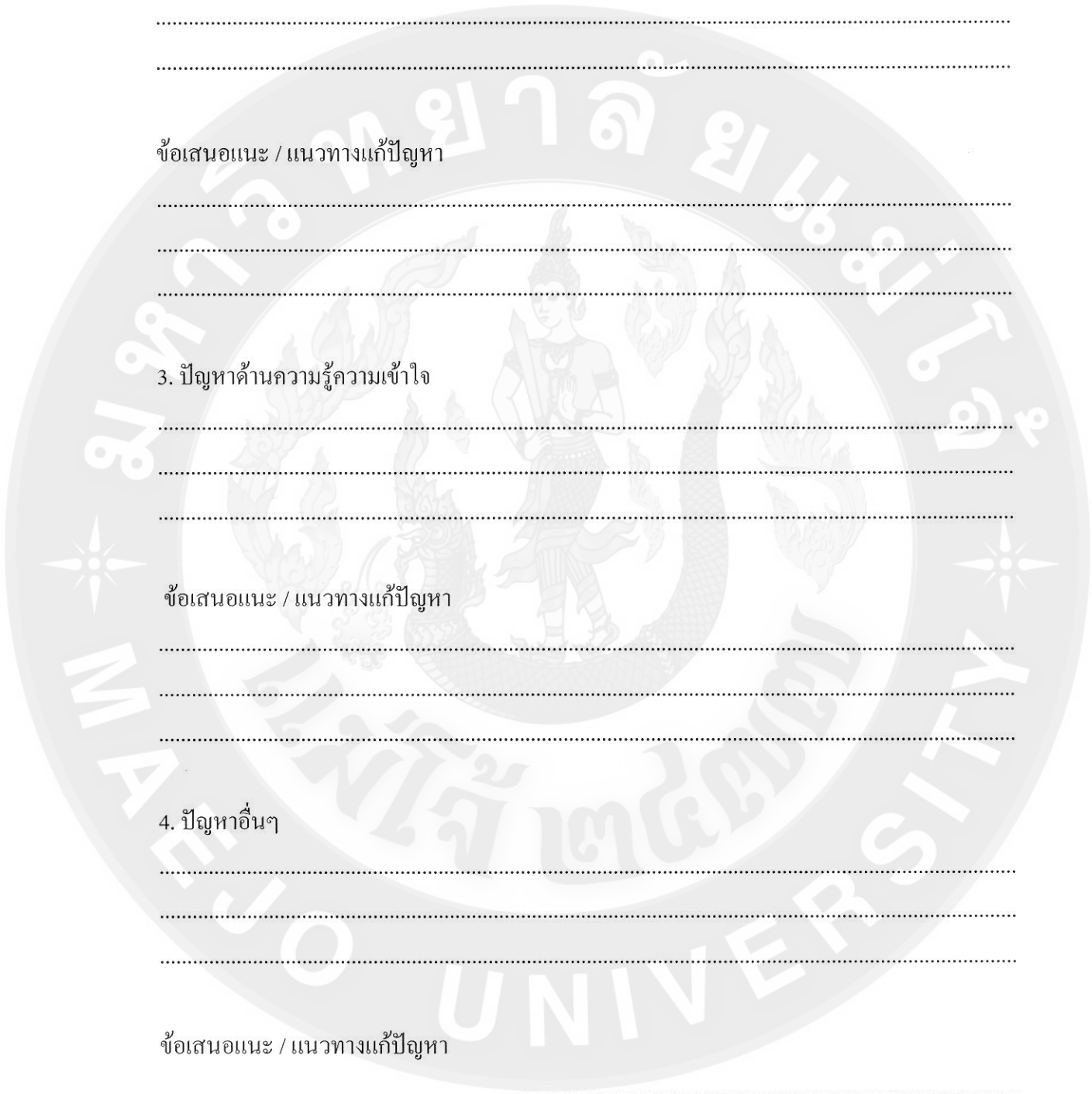
.....
.....
.....

4. ปัญหาอื่นๆ

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ปัญหา

.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

ภาพการออกพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย

ภาพผนวก 1 สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ภูมิศึกษาน้ำปาดัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาพผนวก 2 สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ภูมิศึกษาน้ำปาดัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาพผนวก 3 สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาพผนวก 4 สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาพผนวก 5 สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาร้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาพผนวก 6 สัมภาษณ์เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาร้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ก

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายสืบศักดิ์ คงไทย
เกิดเมื่อ	30 มีนาคม 2507
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2547 ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2526 ช่างไฟฟ้าเครื่องกล บริษัทผลิตภัณฑ์และวัสดุก่อสร้าง จำกัด CPAC (เครื่องปูนซิเมนต์ไทย) พ.ศ. 2530 ผู้ช่วยวิศวกรไฟฟ้า บริษัท อีเทอนอล เรซิน จำกัด พ.ศ. 2532 Technician Network บริษัท คอมพิวเตอร์ คอปอเรชั่น จำกัด พ.ศ. 2537 Network Engineer บริษัทชินวัตร เซทเทิลไลท์ จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2540 ผู้จัดการแผนกสวัสดิการและฝึกอบรม บริษัททงนุชวิลเลจ จำกัด พ.ศ. 2545 ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการ บริษัททีฟานีโซว์ พัทยา จำกัด พ.ศ. 2548 ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการ บริษัทยูโรดิไซน์เฟอร์นิเจอร์ จำกัด จำกัด พ.ศ. 2552 ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการ บริษัท เชียงใหม่มิตรเกษตร จำกัด พ.ศ. 2555 ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและธุรการ บริษัทเคนเบอร์ จีไอเทคนิค จำกัด พ.ศ. 2556 วิทยากรและที่ปรึกษาธุรกิจ สมาคมที่ปรึกษาธุรกิจ ภาคเหนือ